

**ҚОНУНИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН
ДАР БОРАИ ВАКОЛАТДОР ОИД БА
ҲУҚУҚИ ИНСОН ДАР
ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН**

**ЗАКОН РЕСПУБЛИКИ ТАДЖИКИСТАН
ОБ УПОЛНОМОЧЕННОМ
ПО ПРАВАМ ЧЕЛОВЕКА
В РЕСПУБЛИКЕ ТАДЖИКИСТАН**

**LAW OF THE REPUBLIC OF TAJIKISTAN
ON THE COMMISSIONER
FOR HUMAN RIGHTS
IN THE REPUBLIC OF TAJIKISTAN**

Душанбе-2016

ҚОНУНИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН ДАР БОРАИ ВАКОЛАТДОР ОИД БА ҲУҚУҚИ ИНСОН ДАР ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН¹

Қонуни мазкур бо мақсади дар Ҷумҳурии Тоҷикистон таъсис додани мақомоти Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон қабул гардида, тартиби ба вазифа таъин ва аз вазифа озод кардани ваколатдор, салоҳият ва шаклҳои фаъолияти мақомоти мазкурро барои ҳимоя ва инкишофи ҳуқуқи инсон дар Тоҷикистон муайян менамояд.

БОБИ I. МУҚАРРАРОТИ УМУМӢ

Моддаи 1. Таъсиси вазифаи Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон

Вазифаи Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон (минбаъд - Ваколатдор оид ба ҳуқуқ инсон) мутобиқи Қонуни мазкур бо мақсади таквияти кафолатҳои конституцсионии ҳимояи давлатии ҳуқуқ ва озодиҳои инсон ва шаҳрванд, мусоидат ба риоя ва эҳтироми онҳо аз ҷониби мақомоти ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот (ҷамоат) ва шахсони мансабдори онҳо, роҳбарон ва шахсони мансабдори корхонаҳо, муассисаҳо ва ташкилотҳо новобаста аз шакли ташкилию ҳуқуқиашон, таъсис дода мешавад.

Моддаи 2. Қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон

Қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон ба Коинститутсияи (Сарқонуни) Ҷумҳурии Тоҷикистон асос ёфта, аз Қонуни мазкур ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ, ки Тоҷикистон эътироф намудааст, иборат мебошад.

---

¹ Ахбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, с. 2008, №3, моддаи 191; с. 2011, №6, моддаи 453; с. 2012, №4, моддаи 261; с. 2014, №7, моддаи 398; Қонуни ҚТ аз 15.03.2016, №1281.

Моддаи 3. Мустақилияти Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон

1. Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон ҳангоми амалӣ намудани ваколатҳои худ мустақил буда, ба ягон мақомоти ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидоракунии шахрак ва деҳот (ҷамоат) ва шахсони мансабдор ҳисоботдиҳанда намебошад.

2. Фаъолияти Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон воситаҳои мавҷудаи ҳифзи ҳуқуқи озодиҳои инсон ва шахрвандро пурра намуда, салоҳияти мақомоти ҳокимияти давлатиро, ки ҳуқуқи озодиҳои вайроншударо барқарор менамоянд, бекор ва тағйир намедихад.

БОБИ 2. ТАРТИБИ БА ВАЗИФА ТАЪИН ВА АЗ ВАЗИФА ОЗОД НАМУДАНИ ВАКОЛАТДОР ОИД БА ҲУҚУҚИ ИНСОН

Моддаи 4. Таъини Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон

Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон аз ҷониби Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон бо ризоияти Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба вазифа таъин мегардад.

Моддаи 5. Талабот нисбати номзад

ба вазифаи Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон

Ба вазифаи Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон шахрванди Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки синни ӯ аз 35 кам набуда, забони давлатиро медонад, дорои таҳсилоти олии ҳуқуқшиносӣ, сифатҳои баланди касбӣ ва ахлоқӣ мебошад, таъин карда мешавад.

Моддаи 6. Ба вазифа шурӯъ намудани Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон

1. Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон пас аз таъин шудан ба вазифа дар ҷаласаи Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо мазмуни зайл савганд ёд мекунад:

"Савганд ёд мекунам, ки ҳуқуқи озодиҳои инсон ва шахрвандро ҳимоя намуда, ўҳдадорихои ба ман ҳамчун Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон воғузуршударо дар асоси Конститутсия ва қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон бовиҷдонона ва содиқона иҷро менамоям".

2. Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон баъд аз савганд ёд кардан ба вазифа шуруъ менамояд.

Моддаи 7. Мӯҳлати ваколоти Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон

1. Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон ба мӯҳлати панҷ сол таъин карда мешавад. Ӯ наметавонад ба ин вазифа бештар аз ду мӯҳлат пай дар пай таъин карда шавад. Мӯҳлати ваколоти Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон баъд аз савганд ёд кардан оғоз мегардад. Ваколоти Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон баъд аз савганд ёд кардани Ваколатдори нав таъингардида қатъ мегардад.

2. Дар бораи таъини Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар воситаҳои ахбори омма иттилоъ дода мешавад.

Моддаи 8. Дахлнопазирии Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон

1. Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон ҳуқуқи дахлнопазирӣ дорад. Бе розигии мақомоти таъинкарда ҳабс кардан, дастгир намудан, маҷбуран овардан, кофтуков кардани ӯ мумкин нест, ба истиснои дастгир шудани вай дар ҷои содир намудани ҷиноят. Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон ҳамчунин мавриди кофтукови шахсӣ (азназаргузаронӣ) қарор дода намешавад, ба истиснои ҳолатҳое, ки қонун барои таъмини амнияти дигарон муқаррар намудааст.

2. Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсонро бе розигии мақомоти ӯро таъинкарда ба ҷавобгарии маъмури, ки ба тариқи судӣ таъин карда мешавад, кашидан мумкин нест.

3. Дахлнопазирии Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон ба дохил шудан ба манзил ё ҳуҷраи кории ӯ, ба нақлиёти шахсӣ ё хизмати вай, дар он ҷо гузаронидани кофтуков ё гирифтани, гӯш кардани гуфтугӯи ӯ ва кофтукови шахсии вай, инчунин гирифтани мукотиба, молу мулк ва ҳуҷҷатҳои ӯ паҳн мешавад ва ин амалҳо танҳо бо иҷозати Суди Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва дар иртибот ба парвандаи ҷиноятӣ оғозгардида нисбати Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон сураг гирифта метавонад.

4. Нисбати Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон танҳо Прокурори генералии Ҷумҳурии Тоҷикистон метавонад парвандаи ҷиноятӣ оғоз намояд.

5. Парвандаи ҷиноятӣ нисбати Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон ба Суди Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон тобеияти судӣ дорад.

Моддаи 9. Маҳдудиятҳои барои ишғоли вазифаи Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон

1. Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон ҳуқуқ надорад вакили мақомоти намояндагии ҳокимияти давлатӣ бошад, вазифаи дигарро ишғол кунад, ба соҳибкорӣ машғул шавад, ба истиснои фаъолияти илмиву эҷодӣ ва омӯзгорӣ.

2. Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон наметавонад ба фаъолияти сиёсӣ машғул шавад, узви ҳизби сиёсӣ ё дигар иттиҳодияи ҷамъиятӣ, ки мақсадҳои сиёсӣ дорад, бошад.

3. Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон ӯҳдадор аст баъд аз таъин шудан вазифаи ба мақоми ӯ номувофиқро дар муддати понздаҳ рӯз қатъ намояд.

Моддаи 10. Пеш аз мӯҳлат аз вазифа озод шудани Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон

1. Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон аз ҷониби Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон пеш аз мӯҳлат дар ҳолатҳои зерин аз вазифа озод карда мешавад:

а) ба қувваи қонунӣ даромадани ҳукми айбдоркунандаи суд;

б) ғайри қобили амал, бедарак ғоибшуда, ғавтида эътироф шудани ӯ аз тарафи суд;

в) вайрон гардидани маҳдудиятҳои бо Қонуни мазкур пешбинишуда;

г) қатъ гардидани шаҳрвандии Ҷумҳурии Тоҷикистон;

д) ба истеъфо баромадан;

е) вафот.

2. Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон ҳамчунин бо сабаби вазъи саломатӣ ё дигар сабабҳои узрнок муддати дуру дароз (на камтар аз чор моҳ пай дар пай) ӯҳдадорихоӣ худро иҷро накардани ӯ, берун аз ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон барои истиқомати доимӣ рафтани ӯ пеш аз мӯҳлат аз вазифа озод карда мешавад.

3. Дар мавриди пеш аз мӯҳлат аз вазифа озод шудани Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон Ваколатдори нав дар мӯҳлати

ду мохи аз вазифа озод шудани Ваколатдори собиқ тибқи тартиби муқаррарнамудаи Қонуни мазкур таъин карда мешавад.

БОБИ 3. САЛОҲИЯТИ ВАКОЛАТДОР ОИД БА ҲУҚУҚИ ИНСОН

Моддаи 11. Вазифаҳои асосии Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон

1. Вазифаҳои асосии Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон мусоидат намудан ба:

- а) риояи ҳуқуқи озодиҳои инсон ва шаҳрванд;
- б) барқарор намудани ҳуқуқи озодиҳои вайроншудаи инсон ва шаҳрванд;
- в) тақмили қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба ҳуқуқи озодиҳои инсон ва шаҳрванд;
- г) баланд бардоштани маърифатнокии шаҳрвандон оид ба ҳуқуқи озодиҳои инсон ва шаҳрванд, шаклҳо ва воситаҳои ҳифзи он;
- д) ҳамкорию мақомоти ҳокимияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон, сохторҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ оид ба ҳифзи ҳуқуқи озодиҳои инсон ва шаҳрванд;
- е) дастрасӣ ба иттилоот, баррасӣ ва санҷиши муроҷиати шаҳрвандон оид ба ҳуқуқи дастрасӣ ба иттилоот;
- ё) рушд ва ҳамроҳангсозии ҳамкориҳои байналмилалӣ дар соҳаи ҳуқуқи озодиҳои инсон ва шаҳрванд, тасдиқ кардан ё ҳамроҳ шудани Ҷумҳурии Тоҷикистон ба санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ оид ба ҳуқуқи инсон мебошад.

2. Бо мақсади иҷрои вазифаҳои худ Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон маълумотро аз мақомоти ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот (ҷамоат), корхонаҳо, муассисаҳо ва ташкилотҳо, новобаста аз шакли ташкилию ҳуқуқиашон, инчунин шаҳрвандони алоҳида, воситаҳои ахбори омма ҳам ва таҳлил менамояд.

Моддаи 12. Ваколати Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон

1. Ҳангоми санҷиши шикоят ва амалӣ намудани дигар ваколатҳои худ Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон ҳуқуқ дорад:

а) бе монеа ба мақомоти ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот (ҷамоат), корхонаҳо, муассиса ва ташкилотҳо, новобаста аз шакли ташкилию ҳуқуқиашон, иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ, инчунин қисмҳои ҳарбӣ, муассисаҳои иҷроӣ ҷазои ҷиноятӣ, изоляторҳои (тавқиғгоҳҳои) нигоҳдории муваққатӣ, изоляторҳои (тавқиғгоҳҳои) тафтишотӣ, марказҳои ҷойгиркунии муҳочирони хориҷӣ ё шахсони паноҳҷӯянда, муассисаҳои, ки ёри иҷтимоӣ, тиббӣ ё раёнпизишкӣ мерасонанд ва дигар ҷойҳои маҳдудкунии озодӣ, дигар сохтору муассисаҳои ҳарбӣ, ки дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон воқеанд, ташриф намоёнд;

б) аз роҳбарон ва шахсони мансабдори мақомоти ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот (ҷамоат), корхонаҳо, муассисаҳо ва ташкилотҳо, новобаста аз шакли ташкилию ҳуқуқиашон маълумотҳои зарурӣ, ҳуҷҷатҳо ва маводҳоро талаб карда гирад;

в) аз роҳбарон ва шахсони мансабдори мақомоти ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот (ҷамоат), корхонаҳо, муассисаҳо ва ташкилотҳо, новобаста аз шакли ташкилию ҳуқуқиашон, оид ба масъалаҳои, ки дар рафти баррасии шикоят муайян карда мешавад, ба истиснои судяҳо нисбати санадҳои судӣ баёнот гирад;

г) мустақилона ё якҷоя бо мақомоти салоҳиятдори давлатӣ, шахсони мансабдори давлатӣ, хизматчиёни давлатӣ санҷиши фаъолияти мақомоти ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот (ҷамоат), муассисаҳои иҷроӣ ҷазои ҷиноятӣ, изоляторҳои (тавқиғгоҳҳои) нигоҳдории муваққатӣ, изоляторҳои (тавқиғгоҳҳои) тафтишотӣ, марказҳои ҷойгиркунии муҳочирони хориҷӣ ё шахсони паноҳҷӯянда, муассисаҳои, ки ёри иҷтимоӣ, тиббӣ ё раёнпизишкӣ мерасонанд ва дигар ҷойҳои маҳдудкунии озодӣ, корхонаҳо, муассисаҳо ва ташкилотҳоро, новобаста аз шакли ташкилию ҳуқуқиашон, оид ба масъалаҳои ҳуқуқи инсон гузаронад;

д) ба мақомоти салоҳиятдори давлатӣ ва муассисаҳои илмӣ барои гузаронидани таҳқиқоти экспертӣ оид ба масъалаҳои, ки дар рафти баррасии шикоят муайян карда мешаванд, дастур диҳад;

е) бо парвандаҳои ҷиноятӣ, граждани, оилавӣ, иқтисодӣ ва ҳуқуқвайронкунии маъмурӣ, ки вобаста ба онҳо санадҳои судӣ эътибори қонунӣ пайдо кардаанд, инчунин бо парвандаҳои катъгашта ё маводе, ки оид ба онҳо аз оғози парвандаи ҷиноятӣ рад карда шудааст, бо риояи талаботи қонунгузори Чумхурии Тоҷикистон дар бораи ҳифзи маълумотхое, ки дорои сирри давлатӣ, тафтишотӣ, тичоратӣ ё дигар сирри бо қонун ҳифзшаванда мебошанд, шинос шуда, аз онҳо маълумоти заруриро рӯйнавис ё нусхабардорӣ кунад.

2. Оид ба масъалаҳои салоҳияти худ Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон аз ҳуқуқи қабули бетаъхир аз ҷониби роҳбарон ва шахсони мансабдори мақомоти ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидоракунии шахрак ва деҳот (ҷамоат), корхонаҳо, муассисаҳо ва ташкилотҳо, новобаста аз шакли ташкилию ҳуқуқиашон, иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ, инчунин шахсони ҳайати фармондиҳии сохторҳои ҳарбӣ, шахсони ҳайати роҳбарикунандаи тавқиғоҳҳо, маъмурияти ҷойҳои нигоҳдории муваққатӣ ва маҳрумӣ аз озодӣ, ки дар ҳудуди Чумхурии Тоҷикистон воқеанд, истифода намоянд.

3. Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон ҳуқуқ дорад дар иҷлосияҳо, ҷаласаҳои яқоя ва алоҳидаи Маҷлиси миллӣ ва Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Чумхурии Тоҷикистон, инчунин дар маҷлисҳои Ҳукумати Чумхурии Тоҷикистон ва дигар мақомоти давлатӣ иштирок намоянд.

4. Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон ё бо супориши хаттӣ ё қарорномаи Дастгоҳи Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон ҳуқуқ дорад бо риояи талаботи қонунгузори Чумхурии Тоҷикистон дар маҷлисҳои тамоми марҳилаҳои судӣ, аз ҷумла маҷлисҳои пӯшидаи судӣ иштирок намоянд.

5. Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон метавонад оид ба ҳифзи ҳуқуқ ва озодиҳои шахсоне, ки бинобар вазъи саломатӣ ё дигар сабабҳои узрнок қобилияти мустақилона истифода бурдани воситаҳои ҳуқуқии ҳифзи ҳуқуқҳои худро надоранд, ба суд ва ё дигар мақомоти дахлдори давлатӣ муроҷиат намоянд, аз ҷумла аризаи даъвогӣ пешниҳод кунад.

Моддаи 13. Ҳуқуқи Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон ба санҷиш бо ташаббуси худ

Ҳангоми гирифтани маълумот оид ба вайронкунии оммавӣ ва ҷиддии ҳуқуқи озодиҳои инсон ва шахрванд ё дар

ҳолатҳои аҳамияти махсуси ҷамъиятӣ доштани ин амалҳо ё марбут ба зарурати ҳифзи манфиатҳои шахсоне, ки қобилияти мустақилонаи истифодаи воситаҳои ҳифзи ҳуқуқи худро надоранд, Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон ҳуқуқ дорад бо ташаббуси худ дар доираи салоҳияташ санҷишҳо гузаронад.

БОБИ 4. ФАЪОЛИЯТИ ВАКОЛАТДОР ОИД БА ҲУҚУҚИ ИНСОН ЧИҲАТИ ТАҚВИЯТИ КАФОЛАТҲОИ ДАВЛАТИИ ҲИФЗИ ҲУҚУҚУ ОЗОДИҲОИ ИНСОН ВА ШАҲРВАНД

Моддаи 14. Шикоят кардан ба Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон

1. Бо мақсади мусоидат кардан ба барқароркунии ҳуқуқи озодиҳои вайроншудаи инсон ва шаҳрванд, Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон шикоятҳои шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон, шаҳрвандони хориҷӣ ва шахсони бешаҳрвандро (минбаъд мурочиаткунандагонро) нисбат ба қарор ё амали (беамалии) мақомоти ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот (ҷамоат), шахсони мансабдор ва хизматчиёни давлатӣ, роҳбарон ва шахсони мансабдори корхонаҳо, муассисаҳо ва ташкилотҳо, новобаста аз шакли ташкилию ҳуқуқиашон, ки ҳуқуқи озодиҳои инсон ва шаҳрвандро вайрон кардаанд, баррасӣ менамояд, агар мурочиаткунанда нисбат ба ин қарор ё амали (беамалии) ба тариқи судӣ ё маъмури шикоят карда бошад, вале бо қарори оид ба шикояти ӯ қабулгардида розӣ набошад.

2. Шикоят дар шакли хаттӣ ба Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон на дертар аз як сол аз рӯзи вайрон шудани ҳуқуқи озодиҳои мурочиаткунанда ё аз рӯзе, ки ба ӯ вайрон шудани ин ҳуқуқҳо маълум шудааст, пешниҳод карда мешавад.

3. Мурочиатҳое, ки дар онҳо ном, номи падар, фамилия ва суроғи шаҳрванди мурочиатнамуда зикр нашудаанд ва ё онҳо ба воқеият мувофиқ нестанд, мурочиатҳои беном буда, мавриди баррасӣ қарор намегиранд.

Моддаи 15. Мазмуни шикоят

1. Дар шикоят бояд ном, номи падар, фамилия, имзо ва суроғи мурочиаткунанда, суроғи ва номи мақомот ё шахси

мансабдор, ки нисбат ба қарор ё амали (беамалии) ӯ шикоят оварда мешавад, баён намудани моҳияти қарор ё амали (беамалии), ки ба андешаи аризадиханда ҳуқуқи озодиҳои ӯро вайрон намудааст ё вайрон мекунад, инчунин нусхаи қароре, ки нисбат ба шикояти бо тариқи судӣ ё маъмурии баррасигардида қабул шудааст, пешбинӣ гардад.

2. Шикояте, ки дар он маълумоти кофӣ оид ба моҳияти масъала, ҳалли он ва нусхаи ҳуҷҷатҳо вучуд надоранд, ба муроҷиаткунанда бо фаҳмонидани ислоҳи норасоҳои ҷойдошта баргардонда мешавад.

3. Шикояте, ки бе риояи талаботи қисми 1 моддаи мазкур пешниҳод гардидааст, баррасӣ карда намешавад.

Моддаи 16. Қабули қарор оид ба шикоят

1. Аз рӯи шикояти воридшуда Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон ҳуқуқ дорад:

а) шикоятро барои баррасӣ қабул намояд;

б) ба муроҷиаткунанда дар бораи воситаҳое, ки ӯ метавонад барои ҳифзи ҳуқуқи озодиҳои худ истифода барад, шарҳ диҳад;

в) ба мақомоти ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот (ҷамоат), шахсони мансабдоре, ки ба салоҳияти онҳо ҳалли шикояти зерин дахл дорад, онро фиристонад;

г) қабули шикоятро барои баррасӣ тибқи қонун рад намояд.

2. Аз рӯи қарори қабулгардида Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон ба аризадиханда тибқи тартиби муқаррарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон хабар медиҳад.

Моддаи 17. Баррасии шикоят

1. Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон шикоятҳоро оид ба баҳсҳои байни шахрвандон, инчунин шикоятҳои тақрорӣ, агар дар онҳо маълумот дар бораи ҳолатҳои нав ошкоршуда набошад, баррасӣ наменамояд.

2. Ҳангоми баррасии шикоят Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон ҳуқуқ дорад ба мақомоти салоҳиятдори давлатӣ ва шахсони мансабдор дар бораи мусоидат намудан барои баррасӣ муроҷиат намояд.

3. Санчиш ба мақомоти ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидоракунии шахрак ва деҳот (ҷамоат), шахсони мансабдоре, ки нисбати қарор ё амали (беамалии) онҳо шикоят карда мешавад, вогузор карда намешавад.

4. Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон мақомоти ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидоракунии шахрак ва деҳот (ҷамоат) ва шахсони мансабдорро, ки нисбати қарор ё амали (беамалии) онҳо шикоят карда шудааст, хабардор менамояд, инчунин ба онҳо имконият медиҳад то баёнотҳои худро оид ба масъалаҳои дар раванди санчиш бавучудодада пешниҳод намоянд ва дар маҷмӯъ мавқеи худро асоснок намоянд.

5. То қабули қарори ниҳой маводҳое, ки дар натиҷаи баррасии шикоят ҷамъ оварда шудаанд, ошкор карда намешаванд.

6. Оид ба натиҷаи баррасии шикоят Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон муроҷиаткунандаро дар мӯҳлати муқаррарнамудаи қонун хабардор менамояд.

7. Ҳангоми муайян намудани ҳолати вайронкунии ҳуқуқи озодиҳои муроҷиаткунанда Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон ӯҳдадор аст дар доираи салоҳияти худ чораҳо андешад.

Моддаи 18. Хулосаи Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон

Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон ӯҳдадор аст ба мақомоти ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидоракунии шахрак ва деҳот (ҷамоат), шахсони мансабдор, ки дар қарор ё амали (беамалии) онҳо вайронкунии ҳуқуқи озодиҳои инсон ва шахрванд муайян карда шудааст, хулосаи худро, ки дорои тавсияҳо нисбат ба имкониятҳо ва чораҳои зарурии барқарор намудани ҳуқуқи озодиҳои мазкур мебошад, ирсол намояд.

Моддаи 19. Интишори хулосаи Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон

1. Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон ҳуқуқ дорад хулосаи қабулкардашро интишор намояд.

2. Нашриҳои даврӣ, ки яке аз муассисони он мақомоти ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидоракунии шахрак ва деҳот (ҷамоат), корхона, муассиса ва ташкилоти давлатӣ мебошад, пурра ё қисман аз ҳисоби воситаҳои бучети давлатӣ

маблағузурӣ мешаванд, ҳуқуқи рад намудани интишори хулоса ва дигар ҳуҷҷатҳои Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсонро надоранд.

Моддаи 20. Мурочиати Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон ба мақомоти дахлдор оид ба ҳифзи ҳуқуқу озодиҳои вайронкардашудаи мурочиаткунанда

Аз рӯи натиҷаи баррасии шикоят Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон ҳуқуқ дорад:

а) ба мақомоти ҳокимияти давлатии дахлдор оид ба оғоз намудани истехсолоти интизомӣ, маъмури ё парвандаи ҷиноятӣ нисбат ба шахси мансабдоре, ки дар қарор ё амали (беамалии) ӯ вайронкунии ҳуқуқу озодиҳои инсон ва шахрванд дида мешавад, бо дархост мурочиат намояд;

б) ба Раиси Суди Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Раиси Суди Олии иқтисодии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Прокурори генералии Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба санҷиши санадҳои суд, ки бо тартиби муқарраргардида ба қувваи қонунӣ даромадааст, мурочиат намояд.

Моддаи 21. Мурочиати Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон ба Суди конститутсионии Ҷумҳурии Тоҷикистон

Дар ҳолати вайрон шудани ҳуқуқу озодиҳои мурочиаткунанда бо санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон ҳуқуқ дорад бо тартиби муқарраргардидаи қонун ба Суди конститутсионии Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба муайян намудани мутобикати онҳо ба Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон дархост пешниҳод намояд.

Моддаи 22. Мусоидати Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар бораи такмили қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон

1. Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар такмили қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки ба ҳуқуқу озодиҳои инсон ва шахрванд дахл доранд, инчунин ба мутобиксозии онҳо ба Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон ва санадҳои байналмилалӣ эътирофнамудаи Тоҷикистон мусоидат намуда, ҳуқуқ дорад:

а) ба субъектҳои ҳуқуқи ташаббуси қонунгузорӣ оид ба такмили қонунҳо пешниҳод ирсол намояд;

б) дар таҳияи лоиҳаҳои санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки ба ҳуқуқи инсон ва шаҳрванд дахл доранд, иштирок намояд ва хулоса диҳад;

в) ба мақомот ва шахсони мансабдори ваколатдори давлатӣ оид ба қабул намудани санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ вобаста ба ҳуқуқи инсон ё ворид намудани тағйиру иловаҳо ба онҳо пешниҳод ирсол намояд.

2. Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон метавонад ба Суди Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Суди Олии иқтисодии Ҷумҳурии Тоҷикистон чиҳати додани тавзеҳоти дастурӣ оид ба масъалаҳои ҳуқуқи инсон муроҷиат намояд.

Моддаи 23. Мусоидати Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар баланд бардоштани маърифати ҳуқуқӣ

Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон барои баланд бардоштани маърифати ҳуқуқӣ дар соҳаи ҳуқуқу озодиҳои инсон ва шаҳрванд мусоидат намуда, ҳуқуқ дорад:

а) оид ба ҳуқуқу озодиҳои инсон ва шаҳрванд иттилоот паҳн намояд;

б) оид ба ҳуқуқу озодиҳои инсон ва шаҳрванд тибқи тартиби муқаррарнамудаи қонунгузорӣ нашриҳои даврии расмӣ чоп кунад;

в) оид ба такмили стандартҳои таълимии давлатӣ ва барномаҳои таълимии таҳсилоти умумии асосӣ ва миёна, ибтидоии касбӣ, миёнаи касбӣ, олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаҳои олии касбӣ дар соҳаи ҳуқуқи инсон ба муассисаҳои таълимии давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳодҳо ирсол кунад.

Моддаи 24. Маърузаи ҳарсолаи Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон

Ҳар сол на дертар аз моҳи феврал Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар бораи фаъолияти худ ва вазъи риояи ҳуқуқу озодиҳои инсон ва шаҳрванд дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ба Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Маҷлиси миллии Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Маҷлиси намояндагони Маҷлиси

Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, Суди конститутиони Ҷумҳурии Тоҷикистон, Суди Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Суди Олии иқтисодии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Прокурори генералии Ҷумҳурии Тоҷикистон маъруза ирсол менамояд.

**Моддаи 25. Маърузаи махсуси Ваколатдор
оид ба ҳуқуқи инсон**

1. Оид ба масъалаҳои алоҳидаи вайронкунии ҳуқуқу озодиҳои инсон ва шаҳрванд Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон ҳуқуқ дорад ба Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Маҷлиси миллии Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, Суди конститутиони Ҷумҳурии Тоҷикистон, Суди Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Суди Олии иқтисодии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Прокурори генералии Ҷумҳурии Тоҷикистон маърузаҳои махсус ирсол намояд.

2. Оид ба маърузаи махсус Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон метавонад дар ҷаласаҳои Маҷлиси миллии Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон бо маълумот баромад намояд.

**Моддаи 26. Интишори маърузаҳои Ваколатдор
оид ба ҳуқуқи инсон**

1. Маърузаи ҳарсолаи Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон нашр карда мешавад.

2. Маърузаи махсус метавонад бо қарори Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон нашр шавад.

**БОБИ 5. КАФОЛАТҲОИ ФАЪОЛИЯТИ ВАКОЛАТДОР
ОИД БА ҲУҚУҚИ ИНСОН**

**Моддаи 27. Мусоидат ба Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон
дар амалӣ намудани ваколатҳои он**

1. Мақомоти ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидоракунии шаҳрак ва дехот (ҷамоат), шахсони мансабдор бояд ба Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар амалӣ намудани

ваколатҳои мусоидат намоянд, ройгон ва бемамониат мавод ва ҳуччатҳо, маълумоти дигареро, ки барои амалӣ намудани ваколатҳои он зарур аст, пешниҳод намоянд.

2. Мавод ва ҳуччатҳои дархостшуда, дигар маълумот бояд ба Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон на дертар аз 15 рӯз аз рӯзи гирифтани дархост, агар дар ҳуди дархост мӯҳлати дигар пешбинӣ нашуда бошад, пешниҳод карда шаванд.

3. Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон бо санадҳои меъёрии ҳуқуқии қабулнамудаи Маҷлиси миллии Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, ҳуччатҳо, дигар иттилоот ва маводҳои маълумотӣ, ки расман аз ҷониби дигар мақомоти ҳокимияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон паҳн мешаванд, таъмин карда мешавад.

Моддаи 28. Тартиби ба Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон пешниҳод намудани иттилооти бо қонун ҳифзшаванда

1. Ба Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон пешниҳод намудани маълумоте, ки сирри давлатӣ, тичоратӣ ё дигар сирри бо қонун ҳифзшаванда мебошанд, тибқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ карда мешавад.

2. Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар рафти иҷрои ваколати худ ва баъди ба охир расидани мӯҳлати он ҳуқуқ надорад маълумотҳоро оид ба ҳаёти шахсии мурочиаткунанда ва дигар шахсон, ки ба ӯ ҳангоми иҷрои вазифаҳои худ маълум шудаанд, бе розигии хаттии онҳо ошкор намоянд.

Моддаи 29. Тартиби баррасии хулосаи Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон

Шахсони мансабдори ваколатдори мақомоти ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот (ҷамоат), роҳбарони корхонаҳо, муассисаҳо ва ташкилотҳо, новобаста аз шакли ташкилию ҳуқуқиашон, ки хулосаи Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсонро гирифтаанд, ўҳдадоранд дар мӯҳлати як моҳ тавсияҳои дар хулоса зикргардидаро баррасӣ намоянд ва оид ба чораҳои андешидашуда дар шакли хаттӣ Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсонро хабардор намоянд.

**Моддаи 30. Ҷавобгарӣ барои монёъ шудан
ба ғаёлияти Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон**

Дахлат кардан ба ғаёлияти Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон бо мақсади таъсир расонидан ба қарорҳои он, иҷро накардани ўҳдадорихо аз ҷониби шахсони мансабдоре, ки Қонуни мазкур муқаррар кардааст, инчунин дар шаклҳои дигар монёъ шудан ба ғаёлияти он боиси ҷавобгарии муқаррарнамудаи қонунгузори Қумҳурии Тоҷикистон мегардад.

**Моддаи 31. Кафолати ҳуқуқҳои меҳнати Ваколатдор
оид ба ҳуқуқи инсон**

1. Мансаби Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон вазифаи сиёсии хизмати давлатии Қумҳурии Тоҷикистон мебошад.

2. Ба Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон баъди ба охир расидани ваколаташ кори пештара ё дар сурати набудани чунин қор, кори баробарарзиш дар ҷои кори аввала ё бо розигии ў қор дар дигар ташкилот, ба истиснои вазифаи аъзои Ҳукумати Қумҳурии Тоҷикистон, раисони Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон, вилоятҳо, шаҳри Душанбе, шаҳру ноҳияҳо ва дигар вазифаи интихобии мақомоти ҳокимияти давлатӣ, пешниҳод қарда мешавад.

**Моддаи 32. Кафолатҳои моддӣ ва иҷтимоии Ваколатдор
оид ба ҳуқуқи инсон**

1. Музди меҳнати Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон аз ҷониби Президенти Қумҳурии Тоҷикистон муқаррар қарда мешавад.

2. Кафолатҳои моддӣ ва иҷтимоии Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон, таъминот ва хизматрасонии тиббӣ, иҷтимоӣ ва ғайра мутобиқи шароите, ки барои аъзои Ҳукумати Қумҳурии Тоҷикистон муқаррар гардидааст, сурат мегирад.

**БОБИ 5¹. МУОВИНИ ВАКОЛАТДОР ОИД БА
ҲУҚУҚИ ИНСОН ДАР ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН –
ВАКОЛАТДОР ОИД БА ҲУҚУҚИ КҶДАК ДАР
ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН**

Моддаи 32¹. Таъсиси вазифаи муовини Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон – Ваколатдор оид ба ҳуқуқи кӯдак дар Ҷумҳурии Тоҷикистон

Вазифаи муовини Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон – Ваколатдор оид ба ҳуқуқи кӯдак дар Ҷумҳурии Тоҷикистон (минбаъд – Ваколатдор оид ба ҳуқуқи кӯдак) бо мақсади таъмини эҳтиром, риоя, ҳифз ва пешрафти ҳуқуқи озодихоӣ кӯдак таъсис дода мешавад.

Моддаи 32². Талабот нисбати номзад ба вазифаи Ваколатдор оид ба ҳуқуқи кӯдак

Ба вазифаи Ваколатдор оид ба ҳуқуқи кӯдак шаҳрванди Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки синни ӯ аз 35 кам набуда, забони давлатиро медонад, дорои таҳсилоти олии ҳуқуқшиносӣ, сифати баланди касбӣ ва ахлоқӣ мебошад, таъин карда мешавад.

Моддаи 32³. Тартиби ба вазифа таъин ва аз вазифа озод намудани Ваколатдор оид ба ҳуқуқи кӯдак

1. Ваколатдор оид ба ҳуқуқи кӯдак аз ҷониби Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон бо ризоияти Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба вазифа таъин мегардад.

2. Аз вазифа озод намудани Ваколатдор оид ба ҳуқуқи кӯдак тибқи тартибе, ки Қонуни мазкур барои аз вазифа озод намудани Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон муқаррар намудааст, амалӣ карда мешавад.

3. Дар сурати набудани Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон вазифаҳои ӯро Ваколатдор оид ба ҳуқуқи кӯдак иҷро менамояд.

Моддаи 32⁴. Ба вазифа шурӯъ намудан, мӯҳлати ваколат ва дахлнопазирии Ваколатдор оид ба ҳуқуқи кӯдак

1. Ваколатдор оид ба ҳуқуқи кӯдак пас аз таъин шудан ба вазифа дар ҷаласаи Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо мазмуни зайл савганд ёд мекунад:

«Савганд ёд мекунам, ки ҳукуку озодихои кӯдакро ҳимоя намуда, ӯҳдадорихои ба ман ҳамчун Ваколатдор оид ба ҳукуки кӯдак воғузуршударо дар асоси Конститутутсия ва қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон бовичдонона ва содикона иҷро менамоем».

2. Ваколатдор оид ба ҳукуки кӯдак баъд аз савганд ёд кардан ба вазифа шуруъ менамояд.

3. Ваколатдор оид ба ҳукуки кӯдак ба мӯҳлати панҷ сол ба вазифа таъин карда мешавад. Ӯ наметавонад ба ин вазифа бештар аз ду мӯҳлат пай дар пай таъин карда шавад.

4. Дахлнопазирии Ваколатдор оид ба ҳукуки кӯдак тибқи тартибе, ки Қонуни мазкур барои Ваколатдор оид ба ҳукуки инсон муқаррар намудааст, амалӣ карда мешавад.

Моддаи 32⁵. Маҳдудиятҳо барои ишғоли вазифаи Ваколатдор оид ба ҳукуки кӯдак

1. Ваколатдор оид ба ҳукуки кӯдак ҳуқуқ надорад вакили мақомоти намояндагии ҳокимияти давлатӣ бошад, вазифаи дигареро ишғол кунад, ба соҳибкорӣ машғул шавад, ба истисноии фаъолияти илмиву эҷодӣ ва омӯзгорӣ.

2. Ваколатдор оид ба ҳукуки кӯдак наметавонад ба фаъолияти сиёсӣ машғул шавад, узви ҳизби сиёсӣ ё дигар иттиҳодияи ҷамъиятӣ, ки мақсадҳои сиёсӣ дорад, бошад.

3. Ваколатдор оид ба ҳукуки кӯдак ӯҳдадор аст баъд аз таъин шудан вазифаи ба мақоми ӯ номувофиқро дар муддати понздаҳ рӯз қатъ намояд.

Моддаи 32⁶. Салоҳият, фаъолият ва қафолатҳои моддию иҷтимоии Ваколатдор оид ба ҳукуки кӯдак

1. Салоҳият, фаъолият ва қафолатҳои моддию иҷтимоии Ваколатдор оид ба ҳукуки кӯдак тибқи тартибе, ки Қонуни мазкур барои Ваколатдор оид ба ҳукуки инсон муқаррар намудааст, дар соҳаи ҳукуку озодихои кӯдак амалӣ карда мешавад.

2. Барои таъмини фаъолияти Ваколатдор оид ба ҳукуки кӯдак дар Дастгоҳи Ваколатдор оид ба ҳукуки инсон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон сохтори дахлдор таъсис дода мешавад.

Моддаи 32⁷. Маърӯзаҳои ҳарсола ва махсуси Ваколатдор оид ба ҳуқуқи кӯдак

1. Ҳар сол на дертар аз моҳи феврал Ваколатдор оид ба ҳуқуқи кӯдак дар бораи фаъолияти худ ва вазъи риояи ҳуқуқи кӯдак дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ба Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Маҷлиси миллии Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, Суди конституцсионии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Суди Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Суди Олии иқтисодии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Прокурори генералии Ҷумҳурии Тоҷикистон маърӯза ирсол менамояд.

2. Оид ба масъалаҳои алоҳидаи вайронкунии ҳуқуқи озодиҳои кӯдак Ваколатдор оид ба ҳуқуқи кӯдак ҳуқуқ дорад ба Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Маҷлиси миллии Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, Суди конституцсионии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Суди Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Суди Олии иқтисодии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Прокурори генералии Ҷумҳурии Тоҷикистон маърӯзаҳои махсус ирсол намояд.

3. Маърӯзаҳои Ваколатдор оид ба ҳуқуқи кӯдак тибқи тартибе, ки Қонуни мазкур барои Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон муқаррар намудааст, нашр карда мешаванд.

БОБИ 6. ДАСТГОҲИ ВАКОЛАТДОР ОИД БА ҲУҚУҚИ ИНСОН

Моддаи 33. Дастгоҳи Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон

1. Барои таъмини фаъолияти вазифаи Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон ва амалӣ намудани ваколатҳои ӯ Дастгоҳи Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон таъсис дода мешавад.

2. Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон мақомоти ҳокимияти давлатӣ ва шахси ҳуқуқӣ буда, дорои суратхисоб ва дигар хисобҳо, мӯҳру бланкҳо бо номи худ ва тасвири Нишони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошад.

3. Кормандони Дастгоҳ хизматчиёни давлатӣ мебошанд.

4. Дастгоҳ таъминоти ҳуқуқӣ, ташкилӣ, илмию таҳлилӣ, иттилоотию ахборотӣ ва дигар фаъолияти Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсонро амалӣ менамояд.

5. Сохтор ва низомномаи Дастгоҳ, низомномаи воҳидҳои сохтории онро Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон тасдиқ мекунад.

6. Дар доираи сметаи хароҷот Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон чадвали штатии Дастгоҳро тасдиқ мекунад.

7. Оид ба масъалаҳои ташкил ва фаъолияти Дастгоҳ Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон фармону фармоишҳо қабул мекунад.

Моддаи 34. Маблағгузории фаъолияти Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон

1. Маблағгузории фаъолияти Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон аз ҳисоби Бучети давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ карда мешавад.

2. Дар Бучети давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳар сол дар сатри алоҳида маблағҳои зарурии таъмини фаъолияти Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон пешбинӣ карда мешаванд.

3. Моликияти Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон, ки барои фаъолияти ӯ зарур аст, дар идоракунии оперативии вай буда, моликияти Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошад.

Моддаи 35. Намояндагиҳо ва қабулгоҳҳои ҷамъиятии Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон

1. Барои мусоидат кардан чихати амалӣ намудани ваколатҳои Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон, вилоятҳо, шаҳрҳо ва ноҳияҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон мумкин аст намояндагиҳо ва қабулгоҳҳои ҷамъиятӣ таъсис дода шаванд.

2. Низомнома оид ба намояндагиҳо ва қабулгоҳҳои ҷамъиятии Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон аз ҷониби Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон тасдиқ карда мешавад.

Моддаи 36. Шӯрои ҳамоҳангсоз ва коршиносони назди Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон

1. Дар назди Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон бо мақсади ҳамоҳангсозии фаъолияти мақомоти ҳокимияти давлатӣ ва

сохторҳои ҷомеаи шахрвандӣ дар самти ҳифзи ҳуқуқи озодиҳои инсон ва расонидани ёрии машваратӣ Шӯрои Ҷамоҳангсоз ва қоршиносон таъсис дода мешавад.

2. Низомнома ва ҳайати Шӯрои Ҷамоҳангсоз ва қоршиносонро Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон тасдиқ мекунад.

**Моддаи 37. Қароргоҳи Ваколатдор
оид ба ҳуқуқи инсон**

Қароргоҳи доимии Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон пойтахти Ҷумҳурии Тоҷикистон - шаҳри Душанбе мебошад.

**Моддаи 38. Тартиби мавриди амал
қарор додани Қонуни мазкур**

Қонуни мазкур пас аз интишори расмӣ мавриди амал қарор дода шавад.

**Президенти
Ҷумҳурии Тоҷикистон
Эмомалӣ Раҳмон**

*ш. Душанбе,
20 март соли 2008,
№ 372*

ЗАКОН РЕСПУБЛИКИ ТАДЖИКИСТАН ОБ УПОЛНОМОЧЕННОМ ПО ПРАВАМ ЧЕЛОВЕКА В РЕСПУБЛИКЕ ТАДЖИКИСТАН¹

Настоящий Закон принимается с целью учреждения в Республике Таджикистан органа Уполномоченного по правам человека, определяет порядок его назначения и освобождения от должности, полномочия и формы деятельности настоящего органа для защиты и продвижения прав человека в Таджикистане.

ГЛАВА 1. ОБЩИЕ ПОЛОЖЕНИЯ

Статья 1. Учреждение должности Уполномоченного по правам человека

Должность Уполномоченного по правам человека в Республике Таджикистан (далее - Уполномоченный по правам человека) учреждается в соответствии с настоящим Законом в целях усиления конституционных гарантий государственной защиты прав и свобод человека и гражданина, содействия их соблюдению и уважению органами государственной власти, органами самоуправления в поселке и селе (джамоатами), их должностными лицами и должностными лицами предприятий, учреждений и организаций, независимо от организационно - правовых форм.

Статья 2. Законодательство Республики Таджикистан об Уполномоченном по правам человека

Законодательство Республики Таджикистан об Уполномоченном по правам человека основывается на Конституции Республики Таджикистан и состоит из настоящего Закона, других нормативных правовых актов Республики Таджикистан, а также международных правовых актов, признанных Таджикистаном.

---

¹ Ахбори Маджлиси Оли Республики Таджикистан, 2008 г., №3, статья 191; 2011 г., №6, статья 453; 2012 г., №4, статья 261; 2014 г., №7, статья 398; Закон РТ от 15.03.2016, №1281.

Статья 3. Независимость Уполномоченного по правам человека

1. Уполномоченный по правам человека при осуществлении своих полномочий независим и неподотчетен каким-либо органам государственной власти, органам самоуправления в поселке и селе (джамоатам), и должностным лицам.

2. Деятельность Уполномоченного по правам человека дополняет существующие средства защиты прав и свобод граждан, не отменяет и не влечет пересмотра компетенции органов государственной власти, обеспечивающих восстановление нарушенных прав и свобод.

ГЛАВА 2. ПОРЯДОК НАЗНАЧЕНИЯ И ОСВОБОЖДЕНИЯ ОТ ДОЛЖНОСТИ УПОЛНОМОЧЕННОГО ПО ПРАВАМ ЧЕЛОВЕКА

Статья 4. Назначение Уполномоченного по правам человека

Уполномоченный по правам человека назначается на должность Президентом Республики Таджикистан с согласия Маджлиси намояндагон Маджлиси Оли Республики Таджикистан.

Статья 5. Требования к кандидатуре на должность Уполномоченного по правам человека

На должность Уполномоченного по правам человека назначается гражданин Республики Таджикистан, не моложе 35 лет, владеющий государственным языком и имеющий высшее юридическое образование, обладающий высокими профессиональными и моральными качествами.

Статья 6. Вступление в должность Уполномоченного по правам человека

1. Уполномоченный по правам человека после назначения на должность приносит присягу на заседании Маджлиси намояндагон Маджлиси Оли Республики Таджикистан следующего содержания:

"Клянусь защищать права и свободы человека и гражданина, добросовестно исполнять возложенные на меня обязанно-

сти Уполномоченного по правам человека, на основе Конституции и законов Республики Таджикистан".

2. Уполномоченный по правам человека вступает в должность после принесения присяги.

Статья 7. Срок полномочий Уполномоченного по правам человека

1. Уполномоченный по правам человека назначается на должность сроком на пять лет. Он не может быть назначен на эту должность более двух сроков подряд. Срок полномочий Уполномоченного по правам человека начинается после принесения присяги. Полномочие Уполномоченного по правам человека прекращается после принесения присяги вновь назначенного Уполномоченного по правам человека.

2. О назначении Уполномоченного по правам человека сообщается в средствах массовой информации.

Статья 8. Неприкосновенность Уполномоченного по правам человека

1. Уполномоченный по правам человека обладает правом неприкосновенности. Он не может быть без согласия органа, назначившего его, арестован, задержан, подвергнут приводу, обыску, за исключением случаев задержания его на месте совершения преступления. Уполномоченный по правам человека также не может быть подвергнут личному обыску (досмотру), за исключением случаев, когда это предусмотрено законом для обеспечения безопасности других людей.

2. Уполномоченный по правам человека не может быть подвергнут мерам административного взыскания, налагаемым в судебном порядке, без согласия органа, назначившего его.

3. Неприкосновенность Уполномоченного по правам человека распространяется на его жилое и служебное помещения, личный и служебный транспорт, проведение в них обыска и выемки, прослушивание переговоров и его личный обыск а также выемка переписки, имущества и документов и эти действия могут быть осуществлены только с санкции Верховного суда Республики Таджикистан и в связи с возбужденным уголовным делом в отношении Уполномоченного по правам человека.

4. В отношении Уполномоченного по правам человека может быть возбуждено уголовное дело только Генеральным прокурором Республики Таджикистан.

5. Уголовное дело в отношении Уполномоченного по правам человека подсудно Верховному Суду Республики Таджикистан.

Статья 9. Ограничения на занятие должности Уполномоченного по правам человека

1. Уполномоченный по правам человека не вправе быть депутатом представительных органов государственной власти, занимать иную должность, заниматься предпринимательской деятельностью, за исключением научной, преподавательской и творческой.

2. Уполномоченный по правам человека не вправе заниматься политической деятельностью, быть членом политической партии или иного общественного объединения, преследующего политические цели.

3. Уполномоченный по правам человека обязан после назначения в течение пятнадцати дней оставить должность, несовместимую с его статусом.

Статья 10. Досрочное освобождение от должности Уполномоченного по правам человека

1. Уполномоченный по правам человека досрочно освобождается от должности Президентом Республики Таджикистан в случаях:

а) вступления в законную силу обвинительного приговора суда;

б) признания его решением суда недееспособным, безвестно отсутствующим или умершим;

в) нарушения установленных настоящим Законом ограничений;

г) утраты гражданства Республики Таджикистан;

д) отставки;

е) смерти.

2. Уполномоченный по правам человека также может быть освобожден от должности ввиду его неспособности по со-

стоянию здоровья или иным уважительным причинам в течение длительного времени (не менее четырех месяцев подряд) исполнять свои обязанности либо выезда его за пределы Республики Таджикистан на постоянное место жительства.

3. В случае досрочного освобождения Уполномоченного по правам человека от должности новый Уполномоченный по правам человека назначается Президентом Республики Таджикистан с согласия Маджлиси намояндагон Маджлиси Оли Республики Таджикистан в течение двух месяцев со дня досрочного освобождения предыдущего Уполномоченного от должности в порядке, установленном настоящим Законом.

ГЛАВА 3. КОМПЕТЕНЦИЯ УПОЛНОМОЧЕННОГО ПО ПРАВАМ ЧЕЛОВЕКА

Статья 11. Основные функции Уполномоченного по правам человека

1. Основными функциями Уполномоченного по правам человека являются содействие:

- а) соблюдению прав и свобод человека и гражданина;
- б) восстановлению нарушенных прав и свобод человека и гражданина;
- в) совершенствованию законодательства Республики Таджикистан по правам и свободам человека и гражданина;
- г) правовому просвещению граждан в области прав и свобод человека и гражданина, форм и методов их защиты;
- д) взаимодействию государственных органов Республики Таджикистан, структур гражданского общества по защите прав и свобод человека и гражданина;
- е) доступу к информации, рассмотрению и проверке обращений граждан о праве доступа к информации;
- ё) развитию и координации международного сотрудничества в области прав и свобод человека и гражданина, ратификации международных правовых актов по правам человека или присоединению Республики Таджикистан к ним.

2. В целях выполнения своих функций, Уполномоченный по правам человека осуществляет сбор и анализ информации, получаемой от органов государственной власти, органов само-

управления в поселке и селе (джамоатов), учреждений, организаций и предприятий независимо от их организационно-правовых форм и отдельных граждан, средств массовой информации.

Статья 12. Полномочия Уполномоченного по правам человека

1. При проведении проверки по жалобе и осуществлении других своих полномочий, Уполномоченный по правам человека вправе:

а) беспрепятственно посещать органы государственной власти, органы самоуправления в поселке и селе (джамоаты), учреждения, организации и предприятия, независимо от их организационно-правовых форм, общественные объединения, а также воинские части, учреждения исполнения уголовного наказания, изоляторы временного содержания, следственные изоляторы, центры размещения иностранных мигрантов или лиц, ищущих убежище, учреждения, оказывающие социальную, медицинскую или психологическую помощь и другие места ограничения свободы, другие военные формирования и учреждения, находящиеся на территории Республики Таджикистан;

б) запрашивать и получать от руководителей и должностных лиц органов государственной власти, органов самоуправления в поселке и селе (джамоатов), учреждений, организаций и предприятий, независимо от их организационно-правовых форм, необходимые сведения, документы и материалы;

в) получать объяснения руководителей и должностных лиц органов государственной власти, органов самоуправления в поселке и селе (джамоатов), учреждений, организаций и предприятий независимо от их организационно-правовых форм по вопросам, подлежащим выяснению в ходе рассмотрения жалобы, за исключением судей по судебным решениям;

г) проводить самостоятельно или совместно с компетентными государственными органами, должностными лицами, государственными служащими проверку деятельности органов государственной власти, органов самоуправления в поселке и селе (джамоатов) учреждений исполнения уголовного наказания, изоляторов временного содержания, следственных изоляторов, центров размещения иностранных мигрантов или лиц, ищущих

убежище, учреждений, оказывающих социальную, медицинскую или психиатрическую помощь и других мест ограничения свободы, учреждений, организаций и предприятий, независимо от их организационно-правовых форм по правам человека;

д) поручать компетентным государственным органам и научным учреждениям проведение экспертных исследований по вопросам, подлежащим выяснению в ходе рассмотрения жалобы;

е) ознакомиться с уголовными, гражданскими, семейными, экономическими делами и делами об административных правонарушениях, судебные решения по которым вступили в законную силу, а также с прекращенными делами или материалами, по которым отказано в возбуждении уголовных дел с соблюдением требований законодательства Республики Таджикистан о защите информации, которая содержит государственную, следственную, коммерческую или иную тайну, охраняемую законом, выписывать из них необходимые сведения или снимать с них копии.

2. По вопросам своей компетенции Уполномоченный по правам человека пользуется правом безотлагательного приема руководителями и должностными лицами органов государственной власти, органов самоуправления в поселке и селе (джамоатов) учреждений, организаций и предприятий, независимо от их организационно-правовых форм общественных объединений, а также лицами командного состава воинских формирований, лицами начальствующего состава следственных изоляторов и администрации следственных изоляторов, мест лишения свободы, находящихся на территории Республики Таджикистан.

3. Уполномоченный по правам человека вправе участвовать на сессиях, совместных и отдельных заседаниях Маджлиси милли и Маджлиси намояндагон Маджлиси Оли Республики Таджикистан, а также на заседаниях Правительства Республики Таджикистан и других государственных органов.

4. Уполномоченный по правам человека или по его письменному поручению сотрудник Аппарата Уполномоченного по правам человека с соблюдением требований законодательства Республики Таджикистан вправе присутствовать на заседаниях судов всех инстанций, в том числе на закрытых судебных заседаниях.

5. Уполномоченный по правам человека может обратиться в суд или другие соответствующие государственные органы, в том числе с исковым заявлением в защиту прав и свобод лиц, которые по состоянию здоровья либо по другим уважительным причинам не способны самостоятельно использовать правовые средства защиты своих прав.

Статья 13. Права Уполномоченного по правам человека на проверку по собственной инициативе

При получении сведений о массовых или грубых нарушениях прав и свобод человека и гражданина, либо в случаях, имеющих особое общественное значение или связанных с необходимостью защиты интересов лиц, не способных самостоятельно использовать правовые средства защиты, Уполномоченный по правам человека вправе по собственной инициативе проводить проверки в пределах своей компетенции.

ГЛАВА 4. ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ УПОЛНОМОЧЕННОГО ПО ПРАВАМ ЧЕЛОВЕКА ПО УСИЛЕНИЮ ГАРАНТИЙ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ЗАЩИТЫ ПРАВ И СВОБОД ЧЕЛОВЕКА И ГРАЖДАНИНА

Статья 14. Подача жалобы Уполномоченному по правам человека

1. В целях содействия восстановлению нарушенных прав и свобод человека и гражданина, Уполномоченный по правам человека рассматривает жалобы граждан Республики Таджикистан, иностранных граждан и лиц без гражданства (далее - заявители) на решения или действия (бездействие) органов государственной власти, органов самоуправления в поселке и селе (джамоатов), государственных служащих, руководителей и должностных лиц учреждений, организаций и предприятий, независимо от их организационно-правовых форм, нарушающие права и свободы человека и гражданина, если ранее заявитель обжаловал эти решения или действия (бездействие) в судебном, либо административном порядке, но не согласен с решением, принятым по его жалобе.

2. Жалоба подается Уполномоченному по правам человека в письменной форме не позднее истечения года со дня наруше-

ния прав и свобод заявителя или с того дня, когда заявителю стало известно об их нарушении.

3. Обращения, в которых не указаны фамилия, имя, отчество и данные о местожительстве заявителя, либо они не соответствуют действительности, считаются анонимными и рассмотрению не подлежат.

Статья 15. Содержание жалобы

1. Жалоба должна содержать фамилию, имя, отчество, личную подпись и адрес заявителя, адрес и наименование органа или должностного лица, решения или действия (бездействие) которого обжалуются, изложение существа решений или действий (бездействия), нарушивших или нарушающих, по мнению заявителя, его права и свободы, а также сопровождаться копиями решений, принятых по его жалобе, рассмотренной в судебном или административном порядке.

2. Жалоба, в которой отсутствуют достаточные для ее разрешения сведения и копии документов, возвращается заявителю с разъяснением о необходимости восполнения недостающих данных.

3. Жалоба, поданная с нарушением требований части 1 данной статьи, оставляется без рассмотрения.

Статья 16. Принятие решения по жалобе

1. По поступившей жалобе Уполномоченный по правам человека вправе:

а) принять жалобу к рассмотрению;

б) разъяснить заявителю средства, которые тот вправе использовать для защиты своих прав и свобод;

в) передать жалобу органу государственной власти, органам самоуправления в поселке и селе (джамоатам), или должностному лицу, к компетенции которых относится разрешение жалобы по существу;

г) в соответствии законом отказать в принятии жалобы к рассмотрению.

2. О принятом решении Уполномоченный по правам человека уведомляет заявителя в порядке, установленном законодательством Республики Таджикистан.

Статья 17. Рассмотрение жалобы

1. Уполномоченный по правам человека не рассматривает жалобы по спорам между гражданами, а также повторным жалобам, если в них не содержится информация о вновь открывшихся обстоятельствах.

2. Приступив к рассмотрению жалобы, Уполномоченный по правам человека вправе обратиться к компетентным государственным органам или должностным лицам за содействием в проведении проверки обстоятельств, подлежащих выяснению.

3. Проверка не может быть поручена органу государственной власти, органам самоуправления в поселке и селе (джамоатам), или должностному лицу, решения или действия (бездействия) которых обжалуются.

4. Уполномоченный по правам человека информирует органы государственной власти, органы самоуправления в поселке и селе (джамоаты), или должностного лица, решения или действия (бездействия) которых обжалуются, а также предоставляет им возможность представить свои объяснения по любым вопросам, подлежащим выяснению в процессе проверки, а также мотивировать свою позицию в целом.

5. До вынесения окончательного решения, материалы, полученные при рассмотрении жалобы, разглашению не подлежат.

6. О результатах рассмотрения жалобы Уполномоченный по правам человека уведомляет заявителя в установленные законом сроки.

7. В случае установления факта нарушения прав и свобод заявителя Уполномоченный по правам человека обязан принять меры в пределах своей компетенции.

Статья 18. Заключение Уполномоченного по правам человека

Уполномоченный по правам человека обязан направить органу государственной власти, органам самоуправления в поселке и селе (джамоатам), или должностному лицу, в решениях или действиях (бездействии) которых он усматривает нарушение прав и свобод человека и гражданина, свое заключение, содержащее рекомендации относительно возможных и необходимых мер восстановления указанных прав и свобод.

Статья 19. Опубликование заключения Уполномоченного по правам человека

1. Уполномоченный по правам человека вправе опубликовать принятое им заключение.

2. Периодическое печатное издание, одним из учредителей (соучредителей) которого являются государственные органы, органы самоуправления в поселке и селе (джамоаты) предприятия, учреждения и организации, которое финансируется полностью или частично за счет средств государственного бюджета, не вправе отказать в публикации заключений и иных документов Уполномоченного по правам человека.

Статья 20. Обращения Уполномоченного по правам человека в соответствующий орган для защиты нарушенных прав или свобод заявителя

По результатам рассмотрения жалобы Уполномоченный по правам человека вправе:

а) обратиться в компетентные органы государственной власти с ходатайством о возбуждении дисциплинарного или административного производства, либо уголовного дела в отношении должностного лица, в решениях или действиях (бездействии) которого усматриваются нарушения прав и свобод человека и гражданина;

б) обратиться к Председателю Верховного Суда Республики Таджикистан, Председателю Высшего экономического суда Республики Таджикистан и Генеральному прокурору Республики Таджикистан с ходатайством о проверке в установленном порядке вступивших в законную силу судебных актов.

Статья 21. Обращение Уполномоченного по правам человека в Конституционный суд Республики Таджикистан

В случае нарушения прав и свобод заявителя нормативными правовыми актами Республики Таджикистан, Уполномоченный по правам человека в установленном законом порядке вправе обратиться в Конституционный суд Республики Таджикистан с запросом об определении их соответствия Конституции Республики Таджикистан.

Статья 22. Содействие Уполномоченного по правам человека совершенствованию законодательства Республики Таджикистан

1. Содействуя совершенствованию законодательства Республики Таджикистан, затрагивающего права и свободы человека и гражданина, а также приведению его в соответствие с Конституцией Республики Таджикистан и международным правовым актам, признанным Таджикистаном, Уполномоченный по правам человека вправе:

а) вносить субъектам права законодательной инициативы предложения по совершенствованию законодательства;

б) принять участие в разработке проектов нормативных правовых актов Республики Таджикистан, касающихся прав и свобод человека и гражданина и давать заключение;

в) обратиться в компетентные государственные органы и к компетентным должностным лицам с предложением о принятии нормативных правовых актов, связанных с правами человека или внесении изменений и дополнений к ним.

2. Уполномоченный по правам человека может обратиться в Верховный Суд Республики Таджикистан и Высший экономический суд Республики Таджикистан для дачи руководящих разъяснений по вопросам прав человека.

Статья 23. Содействие Уполномоченного по правам человека в повышении правового просвещения

Содействуя правовому просвещению в области прав и свобод человека и гражданина, Уполномоченный по правам человека вправе:

а) распространять информацию о правах и свободах человека и гражданина;

б) выпускать официальное периодическое издание о правах и свободах человека и гражданина в порядке, установленном законодательством;

в) вносить предложения по совершенствованию государственных образовательных стандартов и учебных программ основного, общего, среднего специального, начального профессионального и среднего профессионального, высшего и послевузовского профессионального образования в области прав человека в государственных образовательных учреждениях Республики Таджикистан.

Статья 24. Ежегодный доклад Уполномоченного по правам человека

Ежегодно, не позднее февраля месяца Уполномоченный по правам человека направляет доклад о своей деятельности и о состоянии соблюдения прав и свобод человека и гражданина в Республике Таджикистан Президенту Республики Таджикистан, Маджлиси милли Маджлиси Оли Республики Таджикистан, Маджлиси намояндагон Маджлиси Оли Республики Таджикистан, Правительству Республики Таджикистан, Конституционному суду Республики Таджикистан, Верховному Суду Республики Таджикистан, Высшему экономическому суду Республики Таджикистан и Генеральному прокурору Республики Таджикистан.

Статья 25. Специальные доклады Уполномоченного по правам человека

1. По отдельным вопросам нарушений прав и свобод человека и гражданина Уполномоченный по правам человека вправе направлять Президенту Республики Таджикистан, Маджлиси милли Маджлиси Оли Республики Таджикистан, Маджлиси намояндагон Маджлиси Оли Республики Таджикистан, Правительству Республики Таджикистан, Конституционному суду Республики Таджикистан, Верховному Суду Республики Таджикистан, Высшему экономическому суду Республики Таджикистан и Генеральному прокурору Республики Таджикистан специальные доклады.

2. По специальному докладу Уполномоченный по правам человека может выступить с информацией на заседаниях Маджлиси милли Маджлиси Оли Республики Таджикистан, Маджлиси намояндагон Маджлиси Оли Республики Таджикистан и Правительства Республики Таджикистан.

Статья 26. Опубликование докладов Уполномоченного по правам человека

1. Ежегодный доклад Уполномоченного по правам человека подлежит опубликованию.

2. Специальные доклады могут быть опубликованы по решению Уполномоченного по правам человека.

ГЛАВА 5. ГАРАНТИИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ УПОЛНОМОЧЕННОГО ПО ПРАВАМ ЧЕЛОВЕКА

Статья 27. Оказание содействия Уполномоченному по правам человека в осуществлении его полномочий

1. Государственные органы, органы самоуправления в поселке и селе (джамоаты), должностные лица, должны оказывать Уполномоченному по правам человека содействие в осуществлении его полномочий, безвозмездно и беспрепятственно предоставлять запрошенные материалы и документы, иную информацию, необходимую для осуществления его полномочий.

2. Запрошенные материалы и документы, иная информация должны быть представлены Уполномоченному по правам человека не позднее 15 дней со дня получения запроса, если в самом запросе не установлен иной срок.

3. Уполномоченный по правам человека обеспечивается нормативными правовыми актами, принятыми Маджлиси милли Маджлиси Оли Республики Таджикистан, Маджлиси намояндагон Маджлиси Оли Республики Таджикистан, Президентом и Правительством Республики Таджикистан, документами, другими информационными и справочными материалами, официально распространяемыми органами государственной власти Республики Таджикистан.

Статья 28. Порядок предоставления Уполномоченному по правам человека информации, охраняемой законом

1. Предоставление Уполномоченному по правам человека информации, составляющей государственную, коммерческую, либо иную охраняемую законом тайну, осуществляется в соответствии с законодательством Республики Таджикистан.

2. В период исполнения своих полномочий и по окончании их срока Уполномоченный по правам человека не вправе разглашать сведения о частной жизни заявителя и иных лиц, ставшие ему известными в связи с исполнением своих полномочий, без их письменного согласия.

Статья 29. Порядок рассмотрения заключения Уполномоченного по правам человека

Руководители или должностные лица органов государственной власти, органов самоуправления в поселке и селе

(джамоатов), учреждений, организаций и предприятий, независимо от их организационно-правовых форм, получившие заключение Уполномоченного по правам человека, содержащее его рекомендации, обязаны в месячный срок рассмотреть их и уведомить Уполномоченного по правам человека о принятых мерах в письменной форме.

Статья 30. Ответственность за воспрепятствование деятельности Уполномоченного по правам человека

Вмешательство в деятельность Уполномоченного по правам человека с целью влияния на его решение, неисполнение должностными лицами обязанностей, установленных настоящим Законом, а равно воспрепятствование деятельности Уполномоченного по правам человека в иной форме влечет ответственность, установленную законодательством Республики Таджикистан.

Статья 31. Гарантии трудовых прав Уполномоченного по правам человека

1. Должность Уполномоченного по правам человека является политической должностью государственной службы Республики Таджикистан.

2. Уполномоченному по правам человека после прекращения его полномочий, предоставляется прежняя работа (должность), а при ее отсутствии, другая равноценная работа (должность) по предыдущему месту работы, или с его согласия в другой организации, за исключением должностей члена Правительства Республики Таджикистан, председателей Горно-Бадахшанской автономной области, областей, города Душанбе, городов и районов и других избираемых должностей органов государственной власти.

Статья 32. Материальные и социальные гарантии Уполномоченного по правам человека

Должностной оклад Уполномоченного по правам человека устанавливается Президентом Республики Таджикистан

Материальные и социальные гарантии Уполномоченного по правам человека, медицинское, социальное и иное обеспече-

ние и обслуживание осуществляется на условиях, установленных членам Правительства.

ГЛАВА 5¹. ЗАМЕСТИТЕЛЬ УПОЛНОМОЧЕННОГО ПО ПРАВАМ ЧЕЛОВЕКА В РЕСПУБЛИКЕ ТАДЖИКИСТАН – УПОЛНОМОЧЕННЫЙ ПО ПРАВАМ РЕБЕНКА В РЕСПУБЛИКЕ ТАДЖИКИСТАН

Статья 32¹. Учреждение должности заместителя Уполномоченного по правам человека в Республике Таджикистан – Уполномоченного по правам ребёнка в Республике Таджикистан

Должность заместителя Уполномоченного по правам человека в Республике Таджикистан – Уполномоченного по правам ребёнка в Республике Таджикистан (далее – Уполномоченный по правам ребёнка) учреждается в целях обеспечения уважения, соблюдения и продвижения прав и свобод ребёнка.

Статья 32². Требования к кандидату на должность Уполномоченного по правам ребенка

На должность Уполномоченного по правам ребенка назначается гражданин Республики Таджикистан, не моложе 35 лет, владеющий государственным языком, имеющий высшее юридическое образование, обладающий высокими профессиональными и моральными качествами.

Статья 32³. Порядок назначения и освобождения от должности Уполномоченного по правам ребёнка

1. Уполномоченный по правам ребёнка назначается на должность Президентом Республики Таджикистан с согласия Маджлиси намояндагон Маджлиси Оли Республики Таджикистан.

2. Освобождение от должности Уполномоченного по правам ребёнка осуществляется в порядке, установленном настоящим Законом для освобождения от должности Уполномоченного по правам человека.

3. В случае отсутствия Уполномоченного по правам человека его обязанности выполняет Уполномоченный по правам ребёнка.

Статья 32⁴. Вступление в должность, срок полномочий и неприкосновенность Уполномоченного по правам ребёнка

1. После назначения на должность Уполномоченный по правам ребёнка приносит на заседании Маджлиси намояндагон Маджлиси Оли Республики Таджикистан присягу следующего содержания:

«Клянусь защищать права и свободы ребёнка, добросовестно и преданно исполнять возложенные на меня обязанности Уполномоченного по правам ребёнка на основе Конституции и законов Республики Таджикистан».

2. Уполномоченный по правам ребёнка вступает в должность после принесения присяги.

3. Уполномоченный по правам ребёнка назначается на должность сроком на пять лет. Он не может быть назначен на эту должность более двух сроков подряд.

4. Неприкосновенность Уполномоченного по правам ребёнка обеспечивается в порядке, установленном настоящим Законом для Уполномоченного по правам человека.

Статья 32⁵. Ограничения на занятие должности Уполномоченного по правам ребёнка

1. Уполномоченный по правам ребёнка не вправе быть депутатом представительных органов государственной власти, занимать иную должность, заниматься предпринимательской деятельностью, за исключением научной, преподавательской и творческой деятельности.

2. Уполномоченный по правам ребёнка не может заниматься политической деятельностью, быть членом политической партии или иного общественного объединения, преследующего политические цели.

3. Уполномоченный по правам ребёнка обязан после назначения в течение пятнадцати дней оставить должность, несовместимую с его статусом.

Статья 32⁶. Компетенция, деятельность, материальные и социальные гарантии Уполномоченного по правам ребёнка

1. Компетенция, деятельность, материальные и социальные гарантии Уполномоченного по правам ребёнка осуществляются в

области прав и свобод ребёнка в порядке, установленном настоящим Законом для Уполномоченного по правам человека.

2. Для обеспечения деятельности Уполномоченного по правам ребёнка в Аппарате Уполномоченного по правам человека в Республике Таджикистан создается соответствующая структура.

Статья 32⁷. Ежегодные и специальные доклады Уполномоченного по правам ребёнка

1. Ежегодно, не позднее февраля месяца Уполномоченный по правам ребёнка направляет доклад о своей деятельности и о состоянии соблюдения прав и свобод ребёнка в Республике Таджикистан Президенту Республики Таджикистан, Маджлиси милли Маджлиси Оли Республики Таджикистан, Маджлиси намояндагон Маджлиси Оли Республики Таджикистан, Правительству Республики Таджикистан, Конституционному суду Республики Таджикистан, Верховному Суду Республики Таджикистан, Высшему экономическому суду Республики Таджикистан и Генеральному прокурору Республики Таджикистан.

2. По отдельным вопросам нарушений прав и свобод ребёнка Уполномоченный по правам человека вправе направлять Президенту Республики Таджикистан, Маджлиси милли Маджлиси Оли Республики Таджикистан, Маджлиси намояндагон Маджлиси Оли Республики Таджикистан, Правительству Республики Таджикистан, Конституционному суду Республики Таджикистан, Верховному Суду Республики Таджикистан, Высшему экономическому суду Республики Таджикистан и Генеральному прокурору Республики Таджикистан специальные доклады *(в редакции Закона РТ от 15.03.2016 г. №1281)*.

ГЛАВА 6. АППАРАТ УПОЛНОМОЧЕННОГО ПО ПРАВАМ ЧЕЛОВЕКА

Статья 33. Аппарат Уполномоченного по правам человека

1. Для обеспечения деятельности Уполномоченного по правам человека и осуществления им своих полномочий создается Аппарат Уполномоченного по правам человека.

2. Уполномоченный по правам человека является органом государственной власти и юридическим лицом Республики Та-

джикистан, который имеет расчетный и иные счета, печать и бланки со своим наименованием и с изображением Государственного герба Республики Таджикистан.

3. Работники Apparata являются государственными служащими.

4. Apparatus осуществляет юридическое, организационное, научно-аналитическое, информационно-справочное и иное обеспечение деятельности Уполномоченного по правам человека.

5. Уполномоченный по правам человека утверждает структуру Apparata, положение о нем и о его структурных подразделениях.

6. В пределах сметы расходов, Уполномоченный по правам человека утверждает штатное расписание Apparata.

7. По вопросам, связанным с организацией и деятельностью Apparata, Уполномоченный по правам человека издает приказы и распоряжения.

Статья 34. Финансирование деятельности Уполномоченного по правам человека

1. Финансирование деятельности Уполномоченного по правам человека осуществляется за счет Государственного бюджета Республики Таджикистан.

2. В Государственном бюджете Республики Таджикистан ежегодно предусматриваются отдельной строкой средства, необходимые для обеспечения деятельности Уполномоченного по правам человека.

3. Имущество, необходимое Уполномоченному по правам человека и его Apparату для осуществления своей деятельности, находится в их оперативном управлении и является собственностью Республики Таджикистан.

Статья 35. Представительства и общественные приемные Уполномоченного по правам человека

1. Для оказания содействия Уполномоченному по правам человека в осуществлении его полномочий в Горно-Бадахшанской автономной области, областях, городах и районах Республики Таджикистан могут создаваться представительства и общественные приемные.

2. Положение о представительствах и общественных приемных утверждается Уполномоченным по правам человека.

Статья 36. Координационный и экспертный совет при Уполномоченном по правам человека

1. В целях координации деятельности органов государственной власти и структур гражданского общества в области защиты прав и свобод человека и оказания консультативной помощи при Уполномоченном по правам человека создается Координационный и экспертный совет.

2. Положение и состав Координационного и экспертного совета утверждаются Уполномоченным по правам человека.

Статья 37. Место пребывания Уполномоченного по правам человека

Постоянным местом пребывания Уполномоченного по правам человека является столица Республики Таджикистан - город Душанбе.

Статья 38. Порядок введения в действие настоящего Закона

Настоящий Закон ввести в действие после его официального опубликования.

**Президент
Республики Таджикистан
Эмомали Рахмон**

*г. Душанбе,
20 марта 2008 года,
№ 372*

**LAW
OF THE REPUBLIC OF TAJIKISTAN
ON THE COMMISSIONER FOR HUMAN RIGHTS
IN THE REPUBLIC OF TAJIKISTAN¹**

This law has been adopted with the purpose of establishment of the Commissioner for Human Rights in the Republic of Tajikistan and defines the order for the appointment and dismissal of the Commissioner for Human Rights, his competence, organizational forms and conditions of this institution for human rights protection and promotion in the Republic of Tajikistan.

CHAPTER 1. GENERAL PROVISIONS

Article 1. Appointment of the post of Commissioner for Human Rights in the Republic of Tajikistan

The post of the Commissioner for Human Rights in the Republic of Tajikistan (henceforth - Commissioner for Human Rights) shall be established in accordance with the present Law, with the aim of ensuring constitutional guarantees of protection of rights and freedoms of citizens, their observance and respect by state bodies, local self-governance bodies in villages and settlements (Jamoats) and by officials of entities and organizations or enterprises regardless of their organizational and legal forms.

Article 2. Legislation of the Republic of Tajikistan on the Commissioner for Human Rights

Legislation of the Republic of Tajikistan on the Commissioner for Human Rights shall be based on the Constitution of the Republic of Tajikistan and consist of the present Law, other normative and regulatory acts of the Republic of Tajikistan and international legal acts recognized by the Republic of Tajikistan.

Akhbori Majlisi Oli of the Republic of Tajikistan, 2008, #3, article 191; 2011, #6 article 453; 2012, #4, article 261; 2014, #7, article 398; Law of the RT #1281 as of 15.03.2016.

Article 3. Independence of the Commissioner for Human Rights

1. The Commissioner for Human Rights in the realization of his powers shall be independent of and not accountable to any state bodies, local public executive authorities in villages and settlements (Jamoats) and officials.

2. The activity of the Commissioner for Human Rights shall supplement the existing means for the protection of the rights and freedoms of citizens, does not annul or entail the re-examination of the competence of state organs that guarantee protection and restoration of violated rights and freedoms.

CHAPTER 2. ORDER OF APPOINTMENT AND DISMISSAL OF THE COMMISSIONER FOR HUMAN RIGHTS

Article 4. Appointment for the post of the Commissioner for Human Rights

The Commissioner for Human Rights shall be appointed for the post by the President of the Republic of Tajikistan upon agreement of Majlisi Namoyandagon of Majlisi Oli of the Republic of Tajikistan.

Article 5. Requirements to nominee for the post of the Commissioner for Human Rights

Any citizen of the Republic of Tajikistan aged above 35 years, proficient in the state language, who has higher legal education, high professional and moral characteristics may be appointed for the post of the Commissioner for Human Rights.

Article 6. Assumption of the post of the Commissioner for Human Rights

After assuming the post, on the meeting of Majlisi Namoyandagon of Majlisi Oli of the Republic of Tajikistan the Commissioner for Human Rights shall swear an oath of the following content: "I swear to defend the rights and freedoms of person and citizen, to fulfill conscientiously duties of the Commissioner for Human Rights charged on me, governing by the Constitution and legislation of the Republic of Tajikistan".

2. The Commissioner for Human Rights shall assume the post after swearing an oath.

Article 7. Term of office of the Commissioner for Human Rights

1. The Commissioner for Human Rights shall be appointed to the post for a term of five years. He shall not take this position for more than two terms in succession. Term of office of the Commissioner for Human Rights shall be calculated from the day of the pronouncement of the oath. Term of office of the Commissioner for Human Rights shall be ceased on the day of the pronouncement of the oath by a newly appointed Commissioner for Human Rights.

2. Appointment of the Commissioner for Human Right shall be reported in mass media.

Article 8. Immunities of the Commissioner for Human Rights

1. The Commissioner for Human Rights shall be inviolable. He shall not be arrested, detained, brought by force or searched without agreement of the body appointed him on this position, save in cases where he or she was caught red-handed. The Commissioner for Human Rights shall not be subjected to personal search (examination), save in cases where these actions are stipulated by the law to ensure safety of other people.

2. The Commissioner for Human Rights shall not be subjected to administrative penalty imposed by court without agreement of the body appointed him on this position.

3. The inviolability of the Commissioner for Human Rights shall extend also to his home, office premises, personal and office means of transport. Search and seizure at his home, premises and transport means, interception of communication and personal search as well as seizure of all correspondence, private property and documents shall be conducted only on obtaining the order from the **Supreme Court** of the Republic of Tajikistan and in case of initiated criminal proceedings against the Commissioner for Human Right.

4. Criminal proceeding against the Commissioner for Human Right shall be initiated only by the Prosecutor-General of the Republic of Tajikistan.

5. Criminal proceeding against the Commissioner for Human Right shall fall within the jurisdiction of the Supreme Court of the Republic of Tajikistan.

Article 9. Limitations for the post of the Commissioner for Human Rights

1. The Commissioner for Human Rights shall not have right to be a deputy of representative bodies of public authority, take other position, be engaged in other paid or unpaid activity, except for scientific, teaching or creative activity.

2. The Commissioner for Human Rights shall not have the right to be engaged in political activity, to be a member of a political party or other public association that pursues political goals.

3. The Commissioner for Human Rights shall be obliged to cease the activity that is incompatible with his status within fifteen days from the day of assumption of his position.

Article 10. Early dismissal of the Commissioner for Human Rights from his post

1. The Commissioner for Human Rights shall be prematurely dismissed from his post by President of the Republic of Tajikistan in the following cases:

a) coming into legal force guilty verdict of a court against the Commissioner for Human Rights;

b) coming into legal force decision of the court on recognition the Commissioner for Human Rights as incapable, missing or dead;

c) violation of limitations stipulated in the present Law by the Commissioner for Human Rights;

d) loosing citizenship of the Republic of Tajikistan by the Commissioner for Human Rights;

e) resignation of the Commissioner for Human Rights;

f) death of the Commissioner for Human Rights.

2. The Commissioner for Human Rights can also be dismissed from his post in view of his incapacity to perform his duties because of his condition of health or other reasons over the course of a long time (no less than four months in succession) or because he moved from the Republic of Tajikistan to another country for permanent residence.

3. In the case of early dismissal of the Commissioner for Human Rights from his post, a new Commissioner for Human Rights shall be appointed by the President of the Republic of Tajikistan upon agreement of Majlisi Namoyandagon of Majlisi Oli of the Republic of Tajikistan in the course of two months from the day of early dismissal of

the previous Commissioner for Human Rights from his post in accordance with the procedures established by the present Law.

CHAPTER 3. COMPETENCE OF THE COMMISSIONER FOR HUMAN RIGHTS

Article 11. Main functions of the Commissioner for Human Rights

1. Main functions of the Commissioner for Human Rights shall be provision of assistance to ensure:

a) respect for human rights and freedoms of a person and citizen;

b) restoration of violated rights of a person and citizen;

c) improvement of legislation of the Republic of Tajikistan in the field of human rights and freedoms of a person and citizen;

d) legal education in the field of protection of rights and freedoms of a person and citizen, forms and methods of its protection;

e) cooperation of the state bodies of the Republic of Tajikistan and civil society on protection of rights and freedoms of a person and citizen;

f) access to information, consideration and examination of citizens' appeals on the right of access to information;

g) development and coordination of international cooperation in the field of protection of rights and freedoms of a person and citizen, ratification or accession of the Republic of Tajikistan to international legal instruments on human rights.

2. With the aim of fulfillment of his main functions, the Commissioner for Human Rights shall collect and analyze information received from public authorities, local self-governance bodies in the villages and settlements (Jamoats), entities, organizations and enterprises regardless of their organizational and legal form and forms of ownership, mass media.

Article 12. Competences of the Commissioner for Human Rights

1. While carrying out the examination of a complaint and exercising other powers the Commissioner for Human Rights shall have the right to:

a) visit without obstruction local public authorities, local self-governance bodies in villages and settlements (Jamoats), entities and organizations or enterprises regardless of their organizational and legal form and forms of property, public associations and military bases, criminal punishment institutions, temporary detention facilities, investigation isolators, accommodation centers for immigrants or persons applying for asylum, institutions providing social, medical or psychological assistance and other places of restriction of freedom, and other military institutions located in the territory of the Republic of Tajikistan;

b) request and receive from officials and civil servants of public authorities, local self-governance bodies in villages and settlements (Jamoats), entities and organizations or enterprises regardless of their organizational and legal form and forms of property required information, documents and materials;

c) receive explanations from officials and civil servants of public authorities, local self-governance bodies in villages and settlements (Jamoats), entities and organizations or enterprises regardless of their organizational and legal form and forms of property excluding judges on questions that require clarification in the course of the examination of complaints;

d) conduct an investigation of the activity of state bodies, local executive authorities, local self-governance bodies in villages and settlements (Jamoats), criminal punishment institutions, temporary detention facilities, investigation isolators, accommodation centers for immigrants or persons applying for asylum, institutions providing social, medical or psychological assistance and other places of restriction of freedom, entities, organizations or enterprises regardless of their organizational and legal form and forms of property independently or jointly with competent state bodies, officials and public servants;

e) commission competent state bodies and scientific institutions to conduct expert research on the issues that need to be clarified in the process of investigation of a complaint;

f) be familiarized with criminal, civil, family, economic cases and cases on the administrative offences, judicial decision on which has already taken legal effect as well as with suspended cases, or materials, on which the initiation of criminal case is rejected, in con-

formity with the requirements of the Republic of Tajikistan's legislation on the protection of national security information, commercial or any other secret protected by the law, extract any required information or photocopy it.

2. On the matters of his activity the Commissioner for Human Rights shall enjoy the right of access without delay to leaders and other officials of state bodies, local self-governance bodies in villages and settlements (Jamoats), entities, organizations and enterprises regardless of their organizational and legal form and forms of property, to leaders of public associations, members of the leadership of officers of military forces and formations, heads of the administration of places of criminal and administrative detention facilities located in the territory of the Republic of Tajikistan.

3. The Commissioner for Human Rights shall have the right to participate at the sessions, both joint or separate meetings of Majlisi Milli and Majlisi Namoyandagon of Majlisi Oli of the Republic of Tajikistan, at the meetings of the Government of the Republic of Tajikistan and other state bodies.

4. In conformity with the requirements of the legislation of the Republic of Tajikistan, the Commissioner for Human Rights or any Commissioner for Human Rights Institute staff member upon his/her written instruction, is entitled to participate at all instances court sessions, including in closed court sessions.

5. The Commissioner for Human Rights is entitled to apply to courts or any other appropriate state bodies, including to institute legal proceedings to protect the rights and freedoms of persons who are not able to undertake themselves the relevant legal arrangements, due to the bad health or any other valid reason.

Article 13. Right of the Commissioner for Human Rights to conduct examinations on his own initiative

Upon receiving of the information about mass or gross violation of rights and freedoms of a person or citizen, or in cases which have special public importance or in cases related with necessity to protect interests of people who unable to use legal means of protection independently, the Commissioner for Human Rights shall have the right to take appropriate measures within his competences on his own initiative.

CHAPTER 4. ACTIVITY OF THE COMMISSIONER FOR HUMAN RIGHTS ON STRENGTHENING GUARANTEES OF THE PROTECTION OF THE RIGHTS AND FREEDOMS OF A PERSON AND CITIZEN

Article 14. Submission of complaints to the Commissioner for Human Rights

1. With the aim of assisting in restoration of violated rights and freedoms of a person and citizen, the Commissioner for Human Rights shall examine complaints of citizens of the Republic of Tajikistan, foreigners and stateless persons (hereinafter referred as "applicant") against decisions or acts (or omission) of state bodies, local self-governance bodies in villages and settlements (Jamoats), public servants, heads and officials of entities, organizations and enterprises regardless of their organizational and legal form and forms of property, that violate rights and freedoms of a person and citizen, if earlier applicant has appealed this decisions or acts (omission) in judicial or administrative order, but does not agree with decision.

2. A complaint shall be lodged with the Commissioner for Human Rights in a written form within a period not later than one year from the date on which violation of rights of the applicant occurred or he or she became aware of that violation.

3. Complaints that do not contain full name and details of the applicant's place of residence, or they do not correspond to reality, are considered to be anonymous and will not be considered.

Article 15. Content of a complaint

1. Complaint shall set out: full name, signature of the applicant and address of the applicant; address and full name of body or official, decision or act (or omission) of which is appealed; the essence of decisions or acts (or omission) by opinion of applicant, allegedly having violated his rights and freedoms. A complaint shall also be accompanied by copies of decisions, made on his complaint that has been considered in judicial or administrative order.

2. Complaint that does not contain enough information and copies of documents required for its resolution, shall be returned to applicant with explanation that there is a need to fill in required information.

3. Complaint, submitted with violation of the provisions stipulated in part 1 of the given article, shall be left without consideration.

Article 16. Taking of a decision in respect to complaint

1. In respect to submitted complaint the Commissioner for Human Rights shall have the right to:

- a) accept the complaint for examination;
- b) explain to applicant the means which he has the right to use for the protection of her rights and freedoms;
- c) pass on the complaint to state bodies, local self-governance bodies in villages and settlements (Jamoats) or an official, to whose competence the resolution of the complaint is essentially related;
- d) refuse acceptance of the complaint for examination, in accordance with the law

2. The Commissioner for Human Rights shall inform the applicant of the decision that has been taken in the order stipulated by the legislation of the Republic of Tajikistan.

Article 17. Examination of complaint

1. The Commissioner for Human Rights shall not examine complaints against decisions on disputes related to legal relations between citizens, recurring complaints if they do not contain information on newly revealed circumstances.

2. In the process of examination of complaint, the Commissioner for Human Rights shall have the right to request competent state institutions or officials to provide assistance in examination of circumstances that require clarification in the course of the examination of complaints.

3. Examination shall not be delegated to state body, local self-governance bodies in villages and settlements (Jamoats) or heads and officials whose decisions or acts (omission) are being appealed.

4. The Commissioner for Human Rights shall inform state body, local self-governance bodies in villages and settlements (Jamoats) or heads and officials whose decisions or acts (omission) are being appealed, as well as shall give them opportunity to provide their explanation on any issues, which are subjects of clarification in the process of examination and giving reasons for their position as a whole.

5. Before the handing down of a final decision, materials received during the investigation of the complaint shall not be publicized.

6. The Commissioner for Human Rights shall inform the applicant about the results of the examination of the complaint within the period stipulated by the law.

7. In case of establishment of the fact of violation of applicant's rights, the Commissioner for Human Rights shall take measures within the scope of his/her competence.

Article 18. Conclusion of the Commissioner for Human Rights

The Commissioner for Human Rights shall send his conclusion to state body, local executive authorities, local self-governance bodies in villages and settlements (Jamoats) or officials, in whose decision or actions (omission) he sees a violation of rights and freedoms of a citizen. The conclusion shall contain recommendations regarding possible and required measures for the restoration of the indicated rights and freedoms.

Article 19. Publication of the Commissioner for Human Rights 's conclusion

1. The Commissioner for Human Rights shall have the right to publish conclusions made by him.

2. The periodical press publications, with one of the founders (co-founders) being state bodies, local self-governance bodies in villages and settlements (Jamoats) entities, establishments and organizations, which are completely or partly financed from the state budget, shall not have right to refuse to publish conclusions and other documents of the Commissioner for Human Rights.

Article 20. Appeals of the Commissioner for Human Rights to the appropriate body for protection of the violated rights and freedoms of applicant

Depending on the results of the review of complaint, the Commissioner for Human Rights shall have the right to:

a) appeal to the competent state bodies with the petition to open disciplinary or administrative proceedings or criminal case in relation to the official, whose decision or act (omission) contain violation of rights and freedoms of a person and citizen.

b) appeal to the Chairmen of Supreme Court and High Economic Court of the Republic of Tajikistan and Prosecutor-General of the Republic of Tajikistan with the notion to examine the enforced court decision in the established order.

Article 21. Appeal of the Commissioner for Human Rights to the Constitutional Court of the Republic of Tajikistan

In case of violation of the rights and freedoms of the applicant caused by legal and regulatory acts of the Republic of Tajikistan, the Commissioner for Human Rights shall have the right to appeal to the Constitutional Court of the Republic of Tajikistan with the inquiry on their compliance with the Constitution of the Republic of Tajikistan.

Article 22. Contribution of the Commissioner for Human Rights to the improvement of legislation of the Republic of Tajikistan

1. Contributing to improvement of legislation of the Republic Tajikistan, concerning the rights and freedoms of a person and citizen and also its compliance with the Constitution of the Republic Tajikistan and international legal acts recognized by Republic Tajikistan the Commissioner for Human Rights shall have the right to:

a) make proposals to the subjects of legislative initiative on improvement of the legislation of the Republic of Tajikistan;

b) participate in drafting legal acts of the Republic of Tajikistan concerning the rights and freedoms of a person and citizen and send his/her conclusion;

c) approach relevant state bodies and officials with any proposal on adopting legislative acts related to the human rights or making changes and amendments in such acts.

2. Commissioner for Human Rights shall have the right to approach Supreme Court and the Highest Economic Court of the Republic of Tajikistan with guiding explanations on human rights issues.

Article 23. Contribution by the Commissioner for Human Rights in promotion of the legal education

Promoting legal education in the field of rights and freedom of a person and a citizen the Commissioner for Human Rights shall have the right to:

a) disseminate the information on the rights and freedom of the person and citizen;

b) issue official periodical and other publications on the rights and freedom of person and citizen in the order set up by the legislation;

c) make proposals on improvement of the state educational standards and curricula of basic, secondary, vocational, higher and postgraduate education in the field of human rights in public educational institutions of the Republic of Tajikistan.

Article 24. Annual Report of the Commissioner for Human Rights

Annually, not later than February, the Commissioner for Human Rights shall send the Report on his activity and on a state of observance of the rights and freedom of a person and citizen in the Republic of Tajikistan to the President of the Republic of Tajikistan, Majlisi Milli of Majlisi Oli of the Republic of Tajikistan, Majlisi Namoyandagon of Majlisi Oli of the Republic of Tajikistan, Government of the Republic of Tajikistan, Constitutional Court of the Republic of Tajikistan, Supreme Court of the Republic of Tajikistan, High Economic Court of the Republic of Tajikistan, General-Prosecutor of the Republic of Tajikistan.

Article 25. Special Report of the Commissioner for Human Rights

1. With regard to specific issues of violation of the rights and freedoms of a person and citizen, the Commissioner for Human Rights shall have the right to send special reports to the President of the Republic of Tajikistan, Majlisi Milli of Majlisi Oli of the Republic of Tajikistan, Majlisi Namoyandagon of Majlisi Oli of the Republic of Tajikistan, Government of the Republic of Tajikistan, Constitutional Court of the Republic of Tajikistan, Supreme Court of the Republic of Tajikistan, High Economic Court of the Republic of Tajikistan, General-Prosecutor of the Republic of Tajikistan.

2. The Commissioner for Human Rights can present the information on the special report at the sessions of Majlisi Milli of Majlisi Oli of the Republic of Tajikistan, Majlisi Namoyandagon of Majlisi Oli of the Republic of Tajikistan and Government of the Republic of Tajikistan

**Article 26. Publication of reports of the Commissioner
for Human Rights**

1. The annual report of the Commissioner for Human Rights is subject to obligatory official publication.
2. Special report can be published by the decision of the Commissioner for Human Rights.

**CHAPTER 5. GUARANTEES OF ACTIVITY
OF THE COMMISSIONER FOR HUMAN RIGHTS**

**Article 27. Assisting the Commissioner for Human Rights
in the implementation of his duties**

1. The state bodies, local self-governance bodies in villages and settlements (Jamoats) or officials shall provide the Commissioner for Human Rights with assistance in realization of his duties, freely and without obstruction provide the requested materials and documents, other information necessary for performance of his duties.
2. The requested materials and documents and other information shall be sent to the Commissioner for Human Rights no later than 15 days from the day of receiving the inquiry, unless the different period is stated in the inquiry.
3. The Commissioner for Human Rights shall be provided with the regulatory and legal acts adopted by Majlisi Milli of Majlisi Oli of the Republic of Tajikistan, Majlisi Namoyandagon of Majlisi Oli of the Republic of Tajikistan, President and Government of the Republic of Tajikistan, documents, other information and reference materials officially disseminated by state bodies of the Republic of Tajikistan.

**Article 28. The procedure of providing the Commissioner
for Human Rights with information protected by the law**

1. The submission of information constituting state, commercial or other protected by the law secret shall be carried out in accordance with the legislation of the Republic of Tajikistan.
2. During the post and upon its termination, the Commissioner for Human Rights shall not divulge information concerning private life of the applicant, which became known to the Commissioner for Human Rights while performing his duties without written consent of those persons.

Article 29. Procedure of examination of the Commissioner for Human Rights 's conclusion

Heads or officials of state bodies, local self-governance bodies in villages and settlements (Jamoats), establishments, organizations and enterprises regardless of their organizational and legal form and forms of property that receive the Commissioner for Human Right's conclusions, containing his recommendations shall examine them within one month and inform the Commissioner for Human Rights in written form about measures that have been taken.

Article 30. The liability for obstructing the activity of the Commissioner for Human Rights

Interference into the activity of the Commissioner for Human Rights with the aim to influence his decision, non-performance by officials of obligations established by the present Law as well as obstruction into the activity of the Commissioner for Human Rights in other forms is subject to liability established by the legislation of the Republic Tajikistan.

Article 31. Guarantees of labor rights of the Commissioner for Human Rights

1. The position of the Commissioner for Human Rights is the political position of the civil service of the Republic of Tajikistan.

2. The Commissioner for Human Rights after termination of his duties shall be resumed in his former job (position) and in case of absence as such, other job (position) equal to his previous place of work shall be offered to him or with his content in other organization, except for posts of member of the Governments of the Republic of Tajikistan, chairmen of Gorno-Badakhshan Autonomous Oblast, other oblasts, Dushanbe city, other cities, districts and other elected positions in the state bodies.

Article 32. Material and social guarantees for the Commissioner for Human Rights

1. Wage for Commissioner for Human Rights shall be determined by President of the Republic of Tajikistan.

2. Material and social guarantees of the Commissioner for Human Rights, medical, social and other provisions and services shall be established according to the conditions allocated for members of the Government.

**Chapter 5¹. DEPUTY COMMISSIONER FOR HUMAN
RIGHTS IN THE REPUBLIC OF TAJIKISTAN –
THE COMMISSIONER FOR CHILDREN’S RIGHTS
IN THE REPUBLIC OF TAJIKISTAN**

Article 32¹. Establishment of the position of Deputy Commissioner for Human Rights in the Republic of Tajikistan - the Commissioner for Children's Rights in the Republic of Tajikistan

The position of Deputy Commissioner for Human Rights in the Republic of Tajikistan - the Commissioner for Children's Rights in the Republic of Tajikistan (hereinafter - the Commissioner for Children's Rights) shall be established in order to ensure respect for, observance and promotion of, the rights and freedoms of the child.

Article 32². Requirements for candidacy to the position of the Commissioner for Children's Rights

Any citizen of the Republic of Tajikistan aged above 35 years, proficient in the state language, who has higher legal education, high professional and moral characteristics may be appointed for the post of the Commissioner for Children’s Rights.

Article 32³. Procedure for appointment and dismissal of the Commissioner for Children's Rights

1. The Commissioner for Children's Rights shall be appointed by the President of the Republic of Tajikistan with the consent of the Majlisi Namoyandagon of the Majlisi Oli (Parliament) of the Republic of Tajikistan.

2. Dismissal of the Commissioner for Children's Rights shall be in accordance with the procedure established for the Commissioner for Human Rights.

3. In the absence of the Commissioner for Human Rights Commissioner for Children’s Rights, shall act as the Commissioner for Human Rights.

Article 32⁴. Entry into office, term of office and independence of the Commissioner for Children's Rights

1. After his appointment, the Commissioner for Children’s Rights takes the oath at the session of the Majlisi Namoyandagon of the Majlisi Oli (Parliament) as follows:

“I swear to defend the rights and freedoms of the children, to fulfill conscientiously duties of the Commissioner for Human Rights charged on me, governing by the Constitution and legislation of the Republic of Tajikistan”.

2. The Commissioner for Children's Rights shall enter into office after taking the oath.

3. The Commissioner for Children's Rights shall be appointed for a five years' term. He/she cannot be appointed to this position for more than two consecutive terms.

4. Immunity of the Commissioner for Children's Rights shall be protected in accordance with the procedure established for the Commissioner for Human Rights.

Article 32⁵. Limitations for the post of the Commissioner for Children's Rights

1. The Commissioner for Children's Rights shall not have right to be a deputy of representative bodies of public authority, take other position, be engaged in other paid or unpaid activity, except for scientific, teaching or creative activity.

2. The Commissioner for Children's Rights shall not have the right to be engaged in political activity, to be a member of a political party or other public association that pursues political goals.

3. The Commissioner for Children's Rights shall be obliged to cease the activity that is incompatible with his status within fifteen days from the day of assumption of his position.

Article 32⁶. Competence, activities, material and social guarantees of the Commissioner for Children's Rights

1. Competence, activities, material and social guarantees of the Commissioner for Children's Rights shall be established in the area of the rights and freedoms of the children in a manner prescribed for the Commissioner for Human Rights.

2. The corresponding structure is established to ensure the activities of the Commissioner for Children's Rights and to exercise his/her powers as part of the Office of the Commissioner for Human Rights in the Republic of Tajikistan.

Article 32⁷. Annual and special reports of the Commissioner for Children's Rights

1. Annually, not later than February, the Commissioner for Children's Rights shall send a report on his/her activities and on the state of observance of human rights and freedoms of the children in the Republic of Tajikistan to the President of the Republic of Tajikistan, the Majlisi milli Majlisi Oli of the Republic of Tajikistan, the Majlisi Namoyandagon of the Majlisi Oli of the Republic of Tajikistan, the Government of the Republic of Tajikistan, the Constitutional Court of the Republic of Tajikistan, the Supreme Court of the Republic of Tajikistan, the High Economic Court of the Republic of Tajikistan and the Prosecutor General of the Republic of Tajikistan.

2. The Commissioner for Children's Rights may submit special reports on specific issues regarding violations of human rights and freedoms of the children to the President of the Republic of Tajikistan, the Majlisi milli Majlisi Oli of the Republic of Tajikistan, the Majlisi Namoyandagon of the Majlisi Oli of the Republic of Tajikistan, the Government of the Republic of Tajikistan, the Constitutional Court of the Republic of Tajikistan, the Supreme Court of the Republic of Tajikistan, the High Economic Court of the Republic of Tajikistan and the Prosecutor General of the Republic of Tajikistan.

3. Reports of the Commissioner for Children's Rights are published in accordance with the procedure established for the reports of the Commissioner for Human Rights.

CHAPTER 6. OFFICE OF THE COMMISSIONER FOR HUMAN RIGHTS

Article 33. Status and tasks of the Apparatus of the Human Rights Commissioner for Human Right

1. To guarantee the activity of the Commissioner for Human Rights and performance by him duties, the Apparatus of the Commissioner for Human Rights shall be established.

2. The Commissioner for Human Rights shall be a state body and a legal entity, having settlement and other accounts, seal and letterheads with its name and the image of the State Emblem of the Republic of Tajikistan.

3. The Apparatus staff shall be referred to as civil servants.

4. The Apparatus shall perform legal, organizational, scientific and analytical, informational as well as other activities to facilitate the work of the Commissioner for Human Rights.

5. The Commissioner for Human Rights shall approve the Apparatus organizational chart, internal regulation on it and its structural units.

6. The staffing scheme of the Apparatus of the Commissioner for Human Rights shall be approved by the Commissioner for Human Rights within the budget.

7. The Commissioner for Human Rights shall issue orders and directives on the matters related to the Apparatus management.

Article 34. Financing of the activity of the Commissioner for Human Rights

1. The activity of the Commissioner for Human Rights shall be financed from State Budget of the Republic of Tajikistan.

2. State budget of the Republic of Tajikistan annually shall allocate a separate budget line on the funds required for the activity of the Commissioner for Human Rights.

3. Property required to the Commissioner for Human Rights and his Apparatus for the implementation of their activity shall be under their operational control and shall remain the state property of the Republic of Tajikistan.

Article 35. Representations and public receptions of the Commissioner for Human Rights

1. For rendering assistance to the Commissioner for Human Rights in implementation of his duties in Gorno-Badakhshan Autonomous Oblast, the oblasts, cities and districts of the Republic of Tajikistan, the representations and public receptions can be established.

2. Regulation on the representations and public receptions shall be approved by the Commissioner for Human Rights.

Article 36. Coordination and Expert Council under the Office of the Commissioner for Human Rights

1. In order to coordinate activities of public authorities and civil society organizations in the area of protection of human rights and freedoms and provide consultative assistance, Coordination and

Expert Council shall be established under the Commissioner for Human Rights.

2. The regulation on the Coordination and Expert Council and its composition shall be approved by the Commissioner for Human Rights.

**Article 37. Location of the Commissioner
for Human Rights**

Permanent location of the Commissioner for Human Rights is a capital of the Republic of Tajikistan – Dushanbe city.

**Article 38. Procedure for the present law
to enter into the force**

Present law shall be entered into the force from the day of its official publication.

**President
of the Republic of Tajikistan
Emomali Rakhmon**

*Dushanbe,
March 20, 2008,
372*

Қонун “Дар бораи Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» аз ҷониби Барномаи Рушди Созмони Милали Муттаҳид дар Тоҷикистон дар доираи Барномаи “Волоияти қонун ва дастрасӣ ба адолат”, бо маблағгузори Вазорати корҳои хориҷии Финляндия нашр гардидааст.

Отпечатано ООО «Контраст»
г. Душанбе, ул. Н. Мухаммад, 28